

sausis / january 1984

 **laiškai
lietuviams**

ANNO DOMINI	1	Andrius Valevičius, S.J.
ŠVENTASIS KAZIMIERAS	3	Vincentas Liulevičius
DŽIAUGSMINGAI VIEŠPATIES VARDU	7	Antanas Saulaitis, S.J.
KRIKŠČIONIO SAJUNGININKAS	13	Anicetas Tamošaitis, S.J.
BŪTI PANAŠIAM Į KRISTŲ	16	Chiara Lubich
AR PASTEBĖJOTE, KOKIAME PASAULYJE GYVENAME?	17	Kun. Jonas
JIS APVYLĖ MANO VIENUOLIŠKĄ MEILĘ (II)	21	Vytautas Kasniūnas
KURIUO KELIU PASUKTI?	25	Redaktorius
DIEVAS IŠĖJO IEŠKOTI PAKLYDUSIO ŽMOGAUS	26	Nina Gailiūnienė
“VĖJAS IŠ RYTŲ”	29	A. R.
TĖVYNĖJE	30	Gediminas Vakarīs
KALBA	33	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	34	J. Pr.
ATSIŪSTA PAMINĖTI	36	Red.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš jėzuitų suvažiavimo Romoje.
Viršelio piešinys — Rasos Krokytės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July and August, when bimonthly, for \$8.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Postmaster: Send address changes to “Laiškai Lietuviams”, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1984 / SAUSIS - JANUARY / VOLUME XXXV, NO. 1

ANNO DOMINI

ANDRIUS VALEVIČIUS, S.J.

Kai kuriose šalyse, ypač Bavarijoje, dažnai ant namų galima pastebėti užrašą "Anno Domini" (Viešpaties metais) su skaičiumi, nurodančiu, kada tas namas pastatytas. Žinoma, tai būna dažniausiai senuose pastatuose. Šiuolaikiniuose pastatuose tas užrašas "Anno Domini" jau beveik dingęs. Net ir krikščioniškuose kraštuose vietoj Viešpaties metų vartojamas terminas "mūsų era".

Bet vis tiek užrašas "Anno Domini" yra daug kur išsilaikęs, ir nieko nepadarysi. Jis vis dar gali pagauti žiūrovo dėmesį ir jam kai ką priminti. Pavyzdžiui, jis primena, kad krikščių Viešpats visuomet buvo istorijos Viešpats, kad krikščionys niekuomet nebuvo užmiršę savo istorijos, niekuomet neprarado savo atminties ir negyveno vien tik banaliu dabarties judėjimu.

Juk neįmanoma kurti savo ateities, nebeturint jokios praeities. Krikščionys niekuomet nebuvo žmonės, kurie per naktį paneigtų savo šimtmetinę tradiciją ir tikėjimą. Jie nuolat šia tradicija gyveno, mąstė ir kūrė savo pasaulį, ja tikėdami ir joje rasdami viltį bei jėgą, joje rasdami praktišką mastelį ir šiame mastelyje vis atsinaujindami. Vokiečių teologas Karolis Rahner yra pasakęs: "Koks žmogus tampa be istorijos, toks jis pasidaro nežmogiškas ir be orientacijos" ("Die Gabe der Weihnacht", Freiburg, 1980, p. 23).

"Anno Domini" primena ir tai, kad tas, kurį krikščionys visuomet vadino Viešpačiu, nebuvo niekas kitas kaip Jėzus Nazaretis. Ne koks nors išgalvotas mitologinis charakteris, bet tikras istorinis asmuo, kuris gyveno čia, žemėje, tarp žmonių, jiems padėdamas, juos šelpdamas ir gydymas, skleidamas Tėvo veidą; kuris jiems pasakojo apie savo karalystę, ne žemišką, bet antgamtinę; kuris save apreiškė kaip Tėvo sūnų, kaip Dievo sūnų;

V. K. JONYNAS

Šv. Kazimieras

kuris, stengdamasis pamokyti žmones, kas yra tikroji laisvė, gyvendamas meile ir taika, liko nesuprastas ir buvo nukryžiuotas; kuris po savo mirties buvo pirmųjų krikščionių bendruomenių paskelbtas esąs vienos prigimties su Dievu, esąs pats Dievas. Tuos visus istorinius įvykius primena užrašas "Anno Domini".

Primena ir tai, kad šis Dominus, šis krikščionių Viešpats, Jėzus Nazarietis, patikėjo misiją visiems, kurie norėjo būti jo mokiniai. Primena, kaip tie pirmieji krikščionys iš mažos Palestinos pradėjo keliauti į visas Viduržemio jūros šalis ir skelbti Jėzaus žodį; skelbti, ką jie su šituo Jėzumi pergyveno. Primena, kaip kūrėsi bendruomenės ir kaip jos stengėsi pagal Jėzaus mokslą gyventi, mylėti, vienas kitam padėti ir vienas už kitą mirti. Primena, kaip tikėjimas į Jėzų Nazarietį per šimtmečius išsiplėtė visame pasaulyje. Primena, kaip daug garsių ir gabių žmonių, krikščionybės įkvėpti, savo pastangomis padarė ši mūsų pasaulį trupučiuoką žmoniškesnį ir tuo pačiu dieviškesnį, artindami žmogų prie Dievo, patys panašėdami į savo Pirmavaizdį Dievą — žmogų Jėzų Kristų.

Tai žmonės, kurie dar gyvena šia krikščioniškąja tradicija ir tikėjimu, kurie supranta praeitį ne vien kaip geografinę atsitiktiną, bet kaip dvasinį auklėjimą ir nustatymą; kurie nėra paneigę savo praeities pilna žodžio prasme; kurie nėra savęs išaukštinę į viešpačius; kurie neklaidžioja pasaulyje, atitrūkę nuo savo kilmės (nes praeitis ir yra kilmė), bet, kaip sūnūs palaidūnai, vis sugrįžta pas Tėvą, pas savo gyvenimo šaltinį. Tokie, pamatę užrašą "Anno Domini", pamąstys, kad ir 1984-ieji metai taip pat yra Viešpaties metai. Prisimins, kad su kiekvienais metais jų krikščioniškasis, ilgos istorijos nuolat gilinamas ir praplėstas užsiangažavimas vis didėja. Supras, kad tas darbas, kurį Kristus pradėjo, yra ir jų atsakomybė. Supras, kad krikščionių Viešpats yra istorijos Viešpats ir kad ši istorija yra ir jų istorija ir todėl vis dar aktuali, juos įpareigojanti. Dėl to Antanas Maceina rašo: "Pasauliško įsipa-

reigojimas yra Kristaus įsipareigojimo pratęsimas istorijoje" ("Krikščionis pasaulyje", Boston, 1974, p. 273.).

Kas pasitiki, kad Dievo apvaizda veikia pasaulyje, žino, kad ateitis ir nuo jo paties priklauso, kad nauji metai bus tokie, ką jis iš jų padarys. Nauji metai laukia iš jo didesnio užsiangažavimo — jei reikės, iki pat mirties, kaip įvyko su Jėzumi. Perskaite užrašą "Anno Domini", suprantame, kad visas gyvenimas, visas laikas, visi metai, dienos ir valandos yra Viešpaties, kad Jo pasiuntinybė yra nuolatinė, nepaliaujama.

Antanas Maceina savo minėtosios knygos 93 puslapyje rašo: "Kaip tikintysis yra pašvenčiamas bei pasiunčiamas Bažnyčios tarnybai, tapdamas dvasiškiu, taip lygiai tikintysis yra pašvenčiamas bei pasiunčiamas pasaulio tarnybai, tapdamas pasauliškiu... pasauliškis yra tikintysis, kuris buvimu bei veikimu pasaulyje yra pašvęstas bei pasiūstas". Tai dvasininkas arba pasaulietis, visi įskaityti, visi Viešpaties, visi jo derliaus darbininkai, visi jam budi ir liūdi, dieną ir naktį, diena po dienos, metai po metų, šimtmečiai po šimtmečių, jau tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt ketvirčiai metai.

ŠVENTASIS KAZIMIERAS

VINCENTAS LIULEVICIUS

ĮŽANGA

1958 m. šventėme šv. Kazimiero gimimo 500 metų sukaktį. Ta proga man teko skaityti paskaitas net šešiuose susibūrimuose Detroite, Kenošoje ir Čikagoje. Pradžiai šiai temai pagrindinis lietuvių kalba šaltinis buvo dr. Adolfo Šapokos redaguota "Lietuvos istorija" ir Simo Sužiedėlio "Šventasis Kazimieras" (1947). Vėliau atsirado dr. Zenono Ivinskio knyga "Šventasis Kazimieras" (1955) ir jo straipsnis Lietuvių Enciklopedijoje (XI, 274-284). O jubiliejiniais metais jau ir daugiau žinių buvo paberta.

1958 metų "Aidų" žurnalo tam reikalui paskirtas visas 3 nr. ir dalis 4 nr. Taip pat ir kituose žurnaluose bei laikraščiuose pasirodė apie mūsų šventąjį didesni ar mažesni straipsniai. Paskaitai lesiodamas žinias, šaltinių tuo metu nežymėjau. Tik rinkau ir glaudžiau į tekstą. O dabar, norint įrašyti šaltinių nuorodas, tektų darbą beveik naujai rašyti. Tad jų ir atsisakiau, atsiprašydamas autorių, kurių žinias panaudojau, bet neparašiau, kieno jos yra. Atrodo, daugiausia pasinaudojau Simo Sužiedėlio surašytomis žiniomis, nes jo aprašytas šventasis yra labai mielas ir malonus.

Turime laimę pradėti švęsti 500 metų šv. Kazimiero mirties jubiliejų. Tai reta proga ir didelė laimė. Daugelis tų, kurie šventė 500 metų gimimo sukaktį, dabar jau iškeliavę į kitą pasaulį. Tiesa, bus jubiliejus nuo jo paskelbimo palaimintuoju, bet tas įvykis tebus tik 2021 metais. Nedaugelis vyresniųjų to jubiliejaus sulauks. Reikia manyti, švęs labai iškilmingai ir džiaugsmingai 500 metų jubiliejų šventuoju paskelbimo, bet tas jubiliejus tolokai nuo mūsų tūno ateities miglose, nes bus tik 2102 metais. Tad, be baimės suklysti, galima tvirtinti, kad niekas iš dabar gyvenančių pasaulyje to jubiliejaus nesulauks, nors ir labai norėtų sulaukti.

Šv. Kazimieras mums, lietuviams, yra labai brangus, nes jis yra vienintelis lietuvis, paskelbtas šventuoju. Mums, emigrantams, jis yra artimas, nes buvo trečiosios kartos emigrantas. Mums, gyvenantiems visko pertekusiame krašte, suprantamos jo karališko gyvenimo sąlygos. Jo nueitas kelias į šventumą mums pasiekiamas, nes jis nepabėgo iš gyvenimo į tyrus ar į uždarą vienuolyną, bet ėjo jo luomui skirtas pareigas. Tad reikia pasinaudoti šiuo jubiliejumi šv. Kazimierui geriau pažinti.

Norėdamas nors truputį prisidėti prie šv. Kazimiero pažinimo, atiduodu spaudai aukščiau minėtą paskaitą, kurioje paliesta karaliačio kilmė, jo auklėjimas, valstybinio darbo apžvalgėlė, jo lankymasis Lietuvoje, paskelbimas šventuoju ir lietuvių tautos globojimas.

1. KARALAIČIO KAZIMIERO KILMĖ

Nusikeikime mintimis į Lenkiją XIV

a. pabaigoje, kai į Lenkijos sostą buvo pasodinta Vengrijos karalaitė Jadvyga, 11 metų mergaitė. Lenkų didikai pradėjo ieškoti Jadvygai vyro, o Lenkijai — karaliaus. Buvo nužiūrėtas didysis Lietuvos kunigaikštis Jogaila ir pradėtos su juo derybos. Po ilgesnių pasitarimų pasirašytas Krėvos aktas, ir Jogaila išvyksta į Lenkiją, vėda Jadvygą ir vainikuojamas Lenkijos karaliumi. Tuo būdu jis pasidarė dviejų valstybių valdovu.

Jogaila su Jadvyga susilaukė vienos dukters, kuri mirė, vos gimusi. Mažą dukrytę palydėjo į aną pasaulį pati motina. Su antrąja žmona Jogaila susilaukė taip pat vienos dukters, bet ir ta mirė, dar neištekėjusi. Trečioji Jogailos žmona vaikų neturėjo. Tik su ketvirtąja žmona jis susilaukė trijų sūnų, kurių vienas mirė dar būdamas kūdikiu, o Vladislovas ir Kazimieras užaugo. Ketvirtoji Jogailos žmona buvo lietuvaitė, Alšėnų kunigaikščio duktė Sofija.

Jogailos sūnus Kazimieras, būdamas 13 metų, Lietuvos didikų buvo išrinktas didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu, o po brolio Vladislovo mirties — ir Lenkijos karaliumi. Gyveno Krokuvoje, tuolaikinėje Lenkijos sostinėje.

Valdovas Kazimieras Jogailaitis susilaukė gausios šeimos — 12 vaikų: 6 sūnų ir 6 dukterų. Karalaitis Kazimieras buvo trečiasis vaikas, antrasis sūnus. Iš to gausaus būrio išaugo 11: 6 sūnūs ir 5 dukterys. Visų jo vaikų motina buvo ketvirtoji jo žmona austrė — Elzbieta Habsburgaitė, Austrijos hercogo ir Vokietijos imperatoriaus Albrecto II duktė. Tai buvo rimta, tvirto būdo ir glaudžiai suaugusi su katalikiškais vokiečių papročiais moteris. Krokuvos aplinka nebuvo jai svetima. Krokuvoje tebesirungė vokiečių ir lenkų kultūros. Sostinėje dar gyveno viduramžių dvasia. Kasdieninė kalba valdovo rūmuose galėjo būti ir vokiečių, ir lenkų. Nežinia, ar valdovas prašnekdavo į savo vaikus ir lietuviškai. Jis turėjo mokėti lietuvių kalbą, nes sakoma, kad po jo išrinkimo didžiuoju Lietuvos

kunigaikščių prie jo buvo priskirti pareigūnai, "kurie jį mokė savo kalbos ir papročių".

Karalaitis Kazimieras iš savo senelių — Jogailos ir Sofijos — ir savo tėvo pusės buvo grynas lietuvis. Tik jo motina buvo austrė, bet valdovų generacijoje motinos tautybė labai mažai tereiškė. Tėvo tautybė buvo lemianti. Tačiau yra tikra, kad lenkiško kraujo jame nebuvo, nors Lenkijoje gimė 1458.X.3, tenai užaugo, o Lietuvoje tik kelerius metus išgyveno.

2. KARALAIČIO KAZIMIERO AUKLĖJIMAS

Valdovas Kazimieras buvo santūrus ir kieto būdo žmogus. Tiesa, jis nepasižymėjo griežtumu, bet savo tikslų siekė kantriai ir patvariai. Buvo pamaldus. Nevartojo svaiгалų. Gerdavo tik vandenį. Pasižymėjo dosnumu, kuris pereidavo į išlaidumą.

Mokslą labai brangino, nors pats buvo nemokytas, kaip Karolis Didysis, anas frankų valdovas. Nors pats nė kiek nesuprato lotyniškai, bet jaunimą pratino mokytis lotyniškai.

Karalaitis ryškių bruožų paveldėjo iš tėvo: santūrumą ir ramumą, lietuvišką pakantumą ir taikingumą. Tėvas šiais būdo bruožais reiškėsi politikoje ir valstybės bei šeimos rūpesčiuose, o sūnus juos kartoją religiniame gyvenime.

Elzbieta savo vyrą karalių Kazimierą pralenkė išsiauklėjimu ir kultūra. Ji mokėjo net rašyti, kas moterų tarpe tuo metu retai pasitaikydavo. Ji buvo įsikalusi, kad ji yra imperatoriaus duktė, karaliaus žmona ir "karalių motina". Jai kiekvienas sūnus buvo gimęs karalius. Ji buvo žymi savo sūnų auklėtoja, įtakinga ir griežta. Karalaitis Kazimieras iš mažens brendė savo motinos rimtos ir krikščioniškos dvasios globojamas. Jis daug paskatų gavo iš motinos maldingumui ir šventumui.

Valdovas Kazimieras savo sūnams rinko pačius geriausius mokytojus, pamaldžiai auklėjančius. Kai karalaičiui suėjo devyneri metai (1467), valdovo vaikų mokytį buvo pakviestas Krokuvos kanauninkas Jonas Dlugošas, doras ir rimtas vyras, karštas pa-

V. Stančikaitė-Abraitienė. — Šv. Kazimiero malda prieš pamokas pilies koplyčioje.

triotas. Jis buvo daug keliavęs. Galimas dalykas, kad karalaičiams jis papasakojo daug įdomių dalykų iš savo kelionių po įvairias šalis, į kurias jis Lenkijos sosto dažnai būdavo siuntinėjamas.

Tas karalaičių mokytojas, žymus lenkų kronikininkas, istorikas žinojo daug smulkesnių iš netolimos Lenkijos ir Lietuvos praeities. Jis galėjo karalaičiams papasakoti ir apie šių kraštų istorinius įvykius. Tik, deja, apie Lietuvą ir jos didžiuosius kunigaikščius Dlugošo pašnekesiai negalėjo būti simpatiški ir patrauklūs, nes Lietuvos savarankiškumui jis buvo priešingai nusiteikęs. Tačiau šventas žmogus sugeba labiau už kitus išvelgti tiesą ir jos tvirtai laikytis. Karalaitis pamilo Lietuvą ir amžiams susirišo su ja. Mums, emigrantams, ypatingai puikus pavyzdys, kai trečiosios kartos jaunuolis tebėra prisirišęs prie savo tėvų krašto. Jau vieno fakto užtenka to teigimo patvirtinimui, kad jis bus palaidotas Vilniuje.

Karalaičio būde žymių pėdsakų paliko karitatyviniai (gailestingumo) jo mokyto-

jo darbai: užuojauta vargdieniams, paslaugumas padėti nelaimingiesiems, tėviškas rūpinimasis studentais, dosni ranka naujiems vienuolynams, statomoms bažnyčioms. Visų tų gerųjų žmogaus deimančiuku yra gausu vėlesniame jo gyvenime.

Kitas karalaičio mokytojas buvo žymiai pasaulietiškesnis — humanistas Kalimachas, kilęs iš italų aristokratų giminės.

Abu karalaičio mokytojai puikiausiai apie jį atsiliepia. Dlugošas sako, kad karalaitis buvęs puikus, retų gabumų ir nuostabus mokslumo jaunikaitis. O Kalimachas jį vadina šventu.

Iš savo mokytojų ir humanistų karalaitis pramoko gerai nudailintos lotynų kalbos. Būdamas vienuolikos metų, jis lotyniškai pasveikino atvykusį popiežiaus legatą. Kad tam reikalui parinktas buvo Kazimieras, o ne dvejis metais vyresnis Vladislovas, rodytų Kazimierą buvus pranašesnę ir gabesnę.

1474 m. baigus teorinį mokymą, prasiėjo praktinis supažindinimas su valstybės reikalais. Šiai praktikai vadovavo pats tėvas. Kur nors vykdamas, pasiimdavo drauge ir karalaitį. Betyrinėjęs jo keliones, surandame abu Kazimierus seime, Prūsijoje (Marienburge) ir net šešis kartus Lietuvoje.

3. KARALAITIS VALSTYBĖS VALDYMO DARBE

Karalaitis Kazimieras gimė ir augo tuo metu, kai Europoje varžėsi dvi pačios stambiosios dinastijos: Gediminaičiai ir Habsburgai. Jo tėvas valdė Lenkiją ir Lietuvą — milžinišką valstybę, žymiausią Vidurio Europoje. O Habsburgai kūrė valstybę, kurioje saulė nenusileistų. Šios abi dinastijos susivaržė dėl Vengrijos ir Čekijos sostų. Kai 1457 m. mirė Vengrijos ir Čekijos karalius, tai Lietuvos-Lenkijos valdovo Kazimiero žmona Elzbieta jautėsi anų abiejų kraštų tikroji įpėdinė. Nors abu kraštai išsirinko tautinius karalius, ji tos teisės neatsižadėjo. Mat ji buvo mirusio karaliaus sesuo. Ir kai tik paaugo jos sūnūs, 1471 m. išrengė Vladislovą į Čekiją, o Kazimierą — į Vengriją. Dvylikos metų karalaitis Ka-

zimieras išvyko su 12.000 kariuomenės užkariauti sau sosto. Jo laukė karališkas vainikas, politinės vedybos. Karas vyko nesėkmingai. Vengrijoje opozicija prieš "vaikelį" (taip vadino karalaitį) didėjo. Pradėjo nuo jo atkristi net ir buvę jo šalininkai. Net dalis lenkų tam žygiui nepritarė. Pop. Sikstas IV palaikė čekų išrinktąjį karalių, nenorėdamas tarp krikščionių karų, bet norėdamas, kad visos jėgos būtų nukreiptos prieš turkus, kurie neseniai (1453) įsibrovė per Bosforo sąsiaurį ir grasė visai Europai, Karalaičio kariuomenė neatlyginta pakriko, Jis grįžo be karališkos karūnos. Gal Dieviškoji Apvaizda nusprendė, kad Vengrijos sostui užtenka vieno šv. Stepono. Šv. Kazimieras turėjo puošti kitą šalį.

Ši pirmoji busimojo šventojo karinė ekspedicija nesavarankiška (motinos suplanuota), nenusisėkusi, buvo kartu ir paskutinė. Taip jį Dievas išsaugojo mūsų kraštui, į kurį jis turėjo grįžti ir savo tautai vadovauti kitu titulu. Jo galva išsaugota nuo karališko vainiko, kad būtų papuošta šventojo vainiku.

Karalaitį tas nesėkmingas žygis sukrėtė, bet iš politikos jis nesitraukė. Kai jo brolis Vladislovas atsisėdo į Čekijos sostą, jis liko namie vyriausias sūnus ir sosto įpėdinis. Kaskart labiau įsijungdavo į Lenkijos ir Lietuvos administracijos darbą. Norėdamas ar nenorėdamas turėjo padėti tėvui ir net jį pavaduoti. Kai karalius Kazimieras buvo užimtas Lietuvoje, tai karalaitis dvejus metus Lenkiją valdė vienas labai išmintingai.

Darbo turėjo būti daug, painaus ir sunkaus. Viduje stiprėjo ponų sąjūdis, pasiryžęs silpninti karaliaus valdžią. Lietuva nesijungė su Lenkija. Aplink valstybę buvo neramu: pradėjo Maskva rinkti savas žemes (atimdama jas iš Lietuvos), nuo Juodųjų jūrų grasė totoriai ir turkai.

Tie visi rūpesčiai gulė ant tėvo Kazimiero ir sūnaus, kurie vienas antram turėjo pagelbėti, Jie ne kartą drauge priiminėjo užsienio pasiuntinius, svečius ir seserų piršlius, ponų delegacijas ir įvairius patarėjus. Kartais dalyvaudavo seimuose ir karaliaus taryboje, iškilmėse ir audiencijose, kur tik

DŽIAUGSMINGAI VIEŠPATIES VARDU

33-iasis pasaulinis Jėzaus Draugijos seimas (I)

ANTANAS SAULAITIS, S.J.

Išgyventi vienybę įvairume — vienas džiaugsmingiausių žmogaus pergyvenimų. Kasdieniame gyvenime skaitytoją ar žiūrovą traukia asmuo ar įvykis, išryškinantis mūsų bendrą žmogiškumą. Šeimoje vestuvės, laidotuvės ir ypač kūčios leidžia pajusti giminės vienybę įvairaus amžiaus ir placiai išsisklaidžiusių asmenų tarpe. Lietuviški suvažiavimai, seimai, šventės žavi ne tik skaičiumi, bet asmenų, sričių bei kraštų, net pažiūrų ir patirties įvairumu. Šventadieniais išpažindami bendrąjį tikėjimą, žmonės pripažįsta "visuotinę Bažnyčią", kurios patirtis dažniausiai vietinė — parapijos, o jei krikščionis labiau domisi — miesto ar apylinkės. Išgyventi visuotinę Bažnyčią — vidinius akiračius praplatinanti proga. Tokia pasaulyje išsisklaidžiusios Dievo tautos akimirka buvo jėzuitų seimas Romoje rugsėjo 2 - spalio 25 d.

Babelio bokšto simbolis atstovautų negiamai tikrovei — žmonių nesugebėjimui susikalbėti, bet šioje 33-ioje jėzuitų kongregacijoje bendri siekiai ir vienybės ryšiai tiek ryškūs, kad įvaizdis nurodė tik patį įvairumą: 220 asmenų iš 81 Jėzaus Draugijos vieneto, atvykusių iš 111 valstybių, kalbančių 55 pagrindinėmis pasaulio kalbomis, įvairių tautybių ir rasių, nuo 35 iki

81 m. amžiaus (vidurkis 51,6 m.), skirtingiausių apaštalavimo sričių atstovai — darbininkai kunigai, klebonai, misininkai, profesorai ir mokslininkai.

Nuo 1541 m. 29-tąjį kartą rinktieji atstovai (64% dalyvių) ir provincijų vyresnieji suvažiavo išrinkti Jėzaus Draugijos vyresniojo, paprastai generolu vadinamo. Uždavinys šį kartą ypatingai jautrus, nes pirmą kartą senasis generolas Pedro Arrupe dar buvo gyvas ir pirmą kartą dvejus metus Draugiją valdė nekonstituciniu būdu paskirtas Šv. Tėvo vyresnysis — delegatas Paolo Dezza. Pats seimas taipogi lyg iš kitų laikų perkeltas — be iš anksto numatytos baigimo datos rinkti Bažnyčioje pareigūną, kurio kadencija iki mirties. Po Vatikano II įgyvendinus klebonams, vyskupams ir kitiems dvasininkams amžiaus ribą savo pareigose, šiandien teliko pats Šv. Tėvas ir jėzuitų vyresnysis, renkami iki gyvos galvos.

Kitokie ir patys rinkimai: privaloma balsuoti, išrinktasis negali atsisakyti, bet nėra kandidatų partijų ar grupių, nes Draugija nori išvengti kliūčių, apsupančių eilinius rinkimus valdžioje ar organizacijose, patikėdama dalį uždavinio pačiai Šventajai Dvasiai. Rinkimams pasiruošti reikėjo try-

versdavo pareiga ar pasiimtas reikalas. O pareigoms karalaitis buvo jautrus ir uolus.

Valdovo rūmuose, kur buvo vilkimi brangūs aprėdai, stalai gausiai apkrauti valgiais ir girksnojamas vynas, karalaičiui tai sunkiai pakeliama. Anksčiau jis pakildavęs nuo stalo, nejučiomis išslinkdavęs iš triukšmingos svečių draugijos, ieškodavęs nuošalumo, ramybės.

Kiek pajėgdamas tvarkė karaliaus išdą, kuris dėl laisvumo tuštėjo. Rimdė aukštus pareigūnus, nesusivaldėlius ir eikvotojus. Taupia ranka braukydamas nereikalingas išlaidas, nemaža atlygino tėvo užtrauktų

kraitinių skolų. Pasiėkė jo drausmė krašte įvisusius plėšikavimus, kuriems buvęs neatlaidus ir griežtas. Rimtis ir tvarka jam rūpėjo: drausmė namuose ir krašte, tesingumas ir saikumas papročiuose.

Karalaitis, nuvargintas dienos rūpesčių ir tuščių kalbų, poilsio ieškojo besimelsdamas ligi išnaktų arba praklūpodamas ligi nusilpimo. Užgaulų žmonių neatgailojimą, jis norėdavęs atlyginti plakdamasis rykštėmis ir pasninkaudamas ligi jėgų netekimo. Po gražiu karalaitišku rūbu jis vilkėjęs ašutinį.

(Bus daugiau)

likos dienų, skirtų ypatingiems pergyvenimams.

Pirmą kartą popiežius pats atvyko (helikopteriu iš vasaros rezidencijos) į jėzuitų centrą netoli Šv. Petro bazilikos atidarymo Eucharistijai: per 442 metus kongregacijų dalyviai nueidavo Šv. Tėvo aplankyti. Jei kai kurie ir būtų jautę priešišumą dėl Šv. Petro vietininko žygio paskirti savo, o ne jėzuitų išrinktą Draugijos vadovą, Jono Pauliaus II nuoširdumas tokias nuotaikas gražiai panaikino. Keturiomis kalbomis sakytame pamoksle pabrėžė, jog didžiausios vyrų vienuolijos nuosprendžiai paveikia visuotinės Bažnyčios gyvenimą ir tradicinėje gyvenimo srityse, ir pirmosiose eilėse bei naujuose pastoracijos plotuose veikiančiuosius.

Pamaldų dalyviai ypač klausėsi popiežiaus žodžių apie jėzuitų darbo sritis, nes pagal uždavinius renkamas generolas ir nutariamos gairės keleriems ar keliolikai metų pirmyn iki kito seimo. "Jėzuitai jau veikia, atnaujindami krikščioniškąjį gyvenimą, skelbdami tikėjimą, auklėdami jaunimą, mokydami seminaristus, evangelizuodami misijose ir puoselėdami mokslus. Bet prie šio ilgo sąrašo popiežius paveda šių laikų jėzuitams dar daugiau uždavinių: stoti priešais ateizmą ir netikėjimą, dirbti ekumeninėje srityje, giliau kalbėtis su kitomis tikybomis, ugdyti inkultūracijos pastangas, išlaikyti ir sustiprinti tikėjimo vienybę ir ištikmybę, ugdyti teisingumą ir taiką pagal vienuoliškąjį ir kunigiškąjį pašaukimą". Tai yra, padėti popiežiui ir visai Dievo tautai ištikimai įgyvendinti Vatikano II suvažiavimo nutarimus. Šią misiją Jonas Paulius II paveda jėzuitams šiandien.

Antrasis reikšmingas pergyvenimas buvo nuo 1965 m. Jėzaus Draugijos generolu buvusio Pedro Arrupe atsistatydinimas iš pareigų, pirmą kartą jėzuitų istorijoje. Reikšminga ne todėl, kad pirmą kartą turėsią gyvą buvusį generolą, bet todėl, kad šis vyresnysis per 18 m. darbo ir paskutiniųjų dvejų metų sunkią ligą yra tiek visų jėzuitų gerbiamas. Kai kurie anksčiau Japonijoje dirbusį ispaną jėzuitą vadina ant-

ruoju Draugijos steigėju, vedusį Draugiją Vatikano II-ojo atsinaujinimo šuoliu. Visų atstovų ir kelių šimtų Romoje gyvenančių jėzuitų ypatingajame posėdyje popiežiaus delegatas Paolo Dezza išreiškė Draugijos pagarbą, meilę ir dėkingumą Tėvui Arrupei, norėjusiam jau prieš trejus metus atsakyti, bet šiam žygiui negavusiam Šv. Tėvo pritarimo. T. Arrupės noras buvo tęsti atsinaujinimo pastangas pačioje vadovybėje, kai vyresnysis dėl amžiaus ar sveikatos nebegali veiksmingai vadovauti. Miegodamas vos keturias valandas, visą darbą skyrė Draugijai, neieškodamas progos atsikvėpti ar kuo kitu užsiimti. Asmeninis meilės visiems jėzuitams pavyzdys ir sugebėjimas šv. Ignaco įkvėpimą pritaikyti šioms laikams suartino Draugijos narius ir sparčiai pastūmėjo visą 26.000 jėzuitų darbo kryptį.

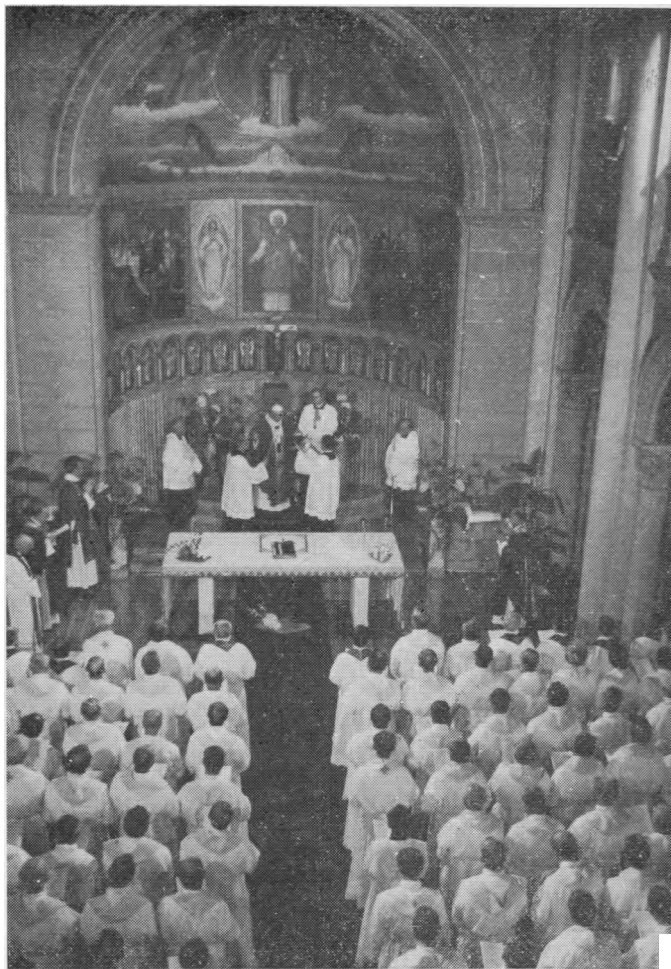
Atsiliepdamas padėkos žodžiams, T. Arrupe pats negalėjo kalbėti dėl smūgio, kuris jį prieš dvejus metus ištiko. Jo padėjėjai kantriai išklausinėjo ir surašė jo pageidautą žodelį, kurio visas svoris sudėtas į žodžius: "Dabar labiau negu bet kada esu Dievo rankose — to troškau visą savo gyvenimą nuo pat jaunystės. Tai ir vienintelis dalykas, kurio šiandien trokštu". Pripratęs kreipti dėmesį į asmenį ir asmenis, jauniems jėzuitams pataria siekti glaudaus artumo su Dievu, sunkiai dirbantiems — nepavargti, neišdegti, o savo amžiaus vyresniems jėzuitams — siekti atvirumo, sužinoti, kas darytina ir noriai tai atlikti.

Trečiasis giliai dvasinis seimo veiksmas — pamaldos prie visai mažos koplytėlės Romos priemiesčiuose, kur 1537 m. Draugijos steigėjas ir pirmasis vyresnysis dvasiniame regėjime suprato, kaip jis ir jo draugai yra Kristaus bendradarbiai, vykdydami Švenčiausiosios Trejybės viltis žmonijai. La Stortos koplyčia kelis kartus apgriuvo ir II pasaulinio karo bombų sumalta, bet šiai ypatingai progai bendromis pastangomis atstatyta ir meniškai įrengta. Vatikano II raginimas Bažnyčiai ir vienuolijoms grįžti prie savo šaknų, ištirti savo pradų prasmę čia buvo net fiziškai įvykdytas. Teologiškai paaiškinus, vienuolijos nariai turi teisę į tą

pačią malonę, kurią jų steigėjai išgyveno ir įgyvendino. Bendros pamaldos dalyviams leido pajusti vienybę, kurią kuria ir išlaiko Eucharistija, šv. Mišios, švenčiamos visur, o čia — kartu.

Ketvirtasis ir ilgiau užtrukęs rinkiminių uždavinys buvo paruošti šios vyrų vienuolijos dabartinio stovio ir poreikių apžvalgą, gal kiek panašią į metinį prezidento ar organizacijos valdybos pranešimą. Duomenys jau pusmetį renkami po 85 provincijas, sutelkiami vienuolikos Draugijos pasaulinių sričių pranešimuose. Dalyviams teko visa tai suvesti į vieną pranešimą: kokia asmenų, darbų būklė, sėkmės ir nesėkmės, viltys ir galimybės. Kadangi 220 atstovų negali bendrai raštų redaguoti, išrinkta komisija, po vieną iš vienuolikos pasaulio sričių. Komisijos pareigos tęsiasi iki pat seimo pabaigos, nes įvairiais atvejais reikėjo į ją kreiptis pasitikrinti, kaip svarstybos derinasi su dabarties poreikiais ir jėgomis. Tačiau šiuo metu Draugijos būklės dokumentas buvo platforma, pagal kurią atstovai turi ieškoti asmenų, tinkančių vyresniojo pareigoms: kuris jėzuitas (nebūtinai iš kongregacijoje dalyvaujančiųjų, nors visada buvo išrinktas vienas iš atstovų) geriausiai sugebėtų su visų pagalba šiuolaikinius uždavinius įvykdyti?

Keturios susitelkimo dienos itališkai vadinamos "šnibždėjimu". Skirdami gerą dienų dalį asmeninei ir bendrai maldai, mąstymui, atstovai turėjo pavieniui, kiekvienas sau, rinkti žinias apie kitus jėzuitus, nes gi suvažiavę iš įvairiausių šalių ir dar vienas kito daugiau nepažįsta. Susitelkimą užtikrina uždarumas — senais laikais net iš pastato nebuvo galima keturias dienas išeiti — tomis dienomis net svečių nebuvo. Kadangi spauda labai domėjosi generolo rinkimais, durininkai įleido tik kongregacijos narius (po rinkimų buvo suklijuoti šeši dideli pasaulinės spaudos laikraščių iškarpų albumai). Paskelbti ir vienuolika amžiumi vyriausių jėzuitų, kurie būtų "teisėjai", lyg revizijos komisija, jeigu būtų nusiskundžiama dėl rinkiminės tvarkos. Apie šią tvarką būna ir daugiausia klausimų,

Mišios jėzuitų centro koplyčioje su Šv. Tėvu seimo atidarymo proga.

ypač kad generolas be jokio susitarimo išrinktas pirmuoju balsavimu.

"Šnabždėjimo" dienomis yra uždrausta siūlyti kitam kandidatą arba kliudyti, kad kitas apie kandidatą svarstyty, užstoti kelią. Apie tinkamus asmenis tegalima kalbėtis dviese, ir tai tik suteikti žinių, kurių ant-rasis asmuo prašo. Netinka siūlyti daugiau informacijos ar nuomonių. Laikais, kai kunigaikščiai skirdavo vyskopus ar galingos šeimos darydavo įtaką į popiežių rinkimą, šis rinkimų būdas tikrai buvo reikalingas: jokia įtaka neturi paveikti apmąstymo, vedančio į rinkimus. O pats kongregacijos balsuotojas tegali nuspręsti, už ką balsuos,

Jėzuitų seimo dalyviai prie La Storta koplyčios.

prieš pat įrašydamas asmens vardą į balso lapelį.

Iš trumpų biografijų ir kiek iš anksčiau arba ten pat sužinota ar pajusta apie pajėgius vadovus, atstovai sau surašo galimų kandidatų pavardes ir eina pasikalbėti su jais pačiais arba su kitais rinkėjais, klausdami apie geras ypatybes, trūkumus, patirtį, veikimo būdą, sugebėjimą kitus sutelkti, maldingumą. Vienas svarbių klausimų — ar, turėdamas didelių rūpesčių, gali naktį ramiai miegoti! Kitas — ar gyvenimo būdas yra paprastas, kasdienis, be ypatingų ar kraštutinių metodų labai daug pasninkauti ar kitų jėzuitams neįprastų keistenybių. Šv. Ignacas konstitucijose nupiešė generolo vaizdą, kuriame kiti įžiūrėjo jo paties asmenybę: Jėzaus Draugijos vyresnysis turi būti arti Dievo, gero būdo, dosnus, susivaldęs, sugebąs išmintingai spręsti, užbaigti pradėtąjį darbą, būti sveikas ir įtakingas. Bet jei kitų ypatybių trūktų, rašė jėzuitų

steigėjas, pakaktų mylėti Draugiją, išmintingai spręsti ir būti išsilavinusiam.

Tokie asmeniškai pasikalbėjimai išvargina, nes surinktas žinias reikia apsvarstyti, išsijoti, palyginti. Reikia ir savo mintis surikiuoti, kad mąstymas nebūtų nesvarbių dalykų ar netikslių žinių paveiktas. Plačiau Draugiją pažįstantys jėzuitų centre dirbantieji turėjo daugiau lankytojų. Per keturias dienas rinkėjai susidaro vaizdą, kurie asmenys tiktų, bet dar nenutaria, už ką balsuos. Rinkimai — ne politiniai, o maldingos svarstybos Dievo akivaizdoje.

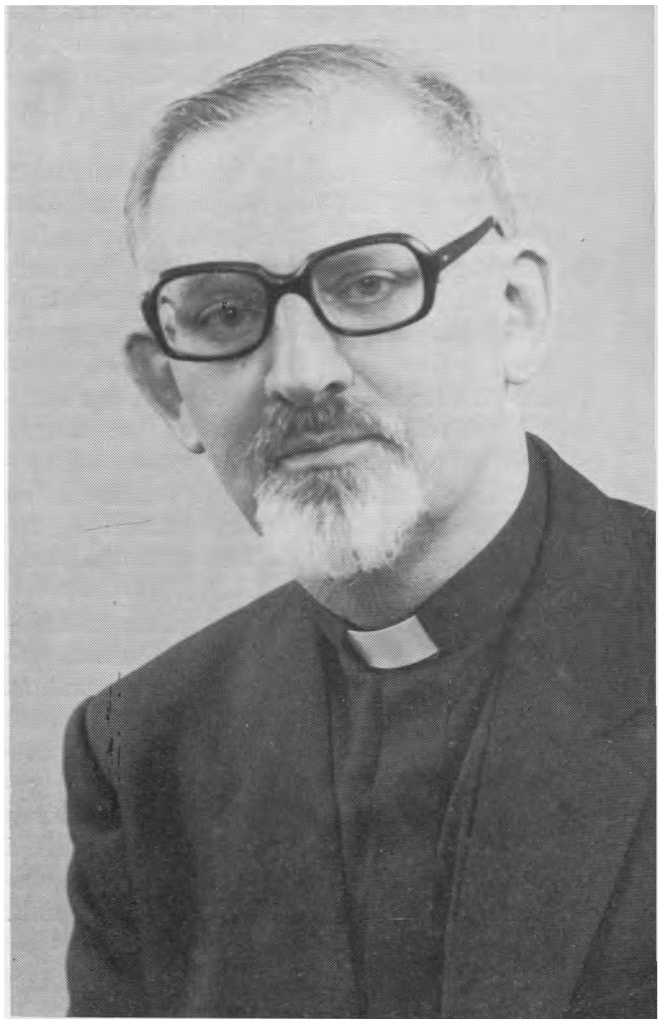
Po liturgijos rinkimų rytą, visi tyliai nueina į seimą išklausti amžiumi vyriausiojo 15 min. žodelio. Kanadietis jėzuitas, dalyvaujantis jau ketvirtame tokiame seime, pabrėžė, kad generolas turi būti asmuo "susijęs su Dievu", įsišaknijęs Draugijos tikroje tradicijoje, o rinkėjai — pasitikėti, kad Viešpats, "pats mėgstąs staigmenas", padės tinkamą asmenį išskirti. 45 min. ty-

lios maldos, visi sėdi savo vietose seimo salėje. Išdalinami balsavimo lapeliai su lotynišku tekstu — "Dievo akivaizdoje renku ... Priminta įrašyti pilną vardą ir pavardę, nes, pvz., buvo jėzuitų iš Brazilijos ir JAV ta pačia vokiška pavarde, kaip ir Vokietijos ir JAV bendravardžiai (tuo pačiu prisiminta, jog kai kurie dalyviai iš Indijos ir Afrikos iš vis neturi pavardžių — jų kultūrose to papročio nesama). Įrašęs vardą ir pavardę, pasirašai, užklijuodamas atlaną ant savo parašo, nes balsavimas slapstas.

Lotyniškai skaičiuojami balsai — pirma, jų skaičius iki 211. Gera proga visiems prisiminti, jeigu mokėjo, kaip lotyniškai skaičiuojama! Antrą kartą skaitomos pavardės, sužymimos čia pat prožektoriaus skaidrėje ir rodomos ekrane už prezidiumo. Generolas renkamas paprasta balsų dauguma, tai yra — 106 balsai. Balsai tai už vieną, tai už kitą, bet bent kas antras už Peter Hans Kolvenbach. Kai pakilo per šimtą, kilo lyg tylus ūžesys, kol pasiekė 106, ir visa salė pasipylė plojimais. Naujasis generolas, pagal abėbėlę sėdėdamas seimo lanko viduryje, pataisė savo apykaklę. Suskaičiuojami ir sudedami visi balsai, nuplaunama prožektoriaus skaidrė, balsai sušeriami juos naikinančiam aparatui. Visi dalyviai prisiekė paslapyje laikyti, kiek būta kandidatų ir kiek balsų gavo išrinktasis. Lotyniškai perskaitomi duomenys, pagal seną formulę pranešama, kas išrinktas.

Naujasis generolas išvaizda panašus į pirmuosius dešimt — su barzda. Visai ramiai atsisėda savo vietoje ir taria trumpą žodelį saviškiams itališkai ir angliškai. Primindamas keturias ruošos ir klausinėjimų dienas, sako, kad "visi jau žinote naujojo generolo trūkumus ir visas silpnybes". Dėkoja Viešpačiui ir visiems, kurie Draugiją privedė prie šių rinkimų. 54 metų olandas buvo vienas mažiau žinomų jėzuitų, išskiriant Libaną, kuriame apie 30 metų darbovosi, eidamas pėsčias Beiruto gatvėmis tarp visų kariujančių kariuomenių ir sukilėlių, paslaugus ir jautrus visiems.

Toliau — seimo nariai išreiškia pagarbą. Seniau, galima spėti, priedavo, pri-

Naujasis jėzuitų generolas P. H. Kolvenbach, S. J.

klaupdavo, pabučiuodavo ranką. Šiandien kiekvienas pasveikino ar apkabino, o tebenorintiems priklaupti pats generolas neleidė. Iš salės dar negalima išeiti, nes, pagal konstitucijas, reikia pirma pranešti Šv. Tėvui, kuris tuo metu buvo malūnsparnyje Austrijoje. Vienas pirmininkaujančių išėjo paskambinti kardinolui, kuris pasakys popiežiui. Jam sugrįžus, įleidžiami filmuotojai. Jie suka televizijos filmą jėzuitams ir jų draugams. Jautriausia valandėlė — sanitaras brolis jėzuitas įveda buvusį generolą T. Arrupę, kuris apkabina ir sveikina savo įpėdinį. Jeigu būtų dalyvių tarpe buvę se-

nelių, šie irgi būtų nušluostę ašarą, nes rinkimai ne pirmoj vietoj susirinkusiems, bet visiems 26.000-iams, kuriems čia atstovauja, kurie namie likę dirba, sielojasi, stengiasi.

Generolas prisiekia ne kitais žodžiais, bet paprastu tikėjimo išpažinimu, kurią kas šventadienį bažnyčioje krikščionys, kalba, atsisukęs į jėzuito meno studento pagamintą ir padovanotą kryžių. Visi nueina į koplyčią, kur kiti jėzuitų centro namų gyventojai jau susirinkę. Giedama padėkos giesmė "Te Deum", ir naujasis generolas suteikia visiems pusantros dienos "atostogų", kad su prezidentu galėtų ruošti tolimesniems posėdžiams. Būdamas kuklus ir norėdamas visuotiniam seimui pirmenybę suteikti, nesutinka pasikalbėti su žurnalistais, kol kongregacija nepasibaigs.

Namai buvo pasiruošę ilgesniems rinkimams, buvo net suvynioti sviestainiai, jeigu balsavimai užsitęstų, nes salės negalima palikti, kol generolas neišrinktas (seniau galėdavo tik duoną ir vandenį įnešti). Neišrinkus nė vieno paprasta dauguma, po trijų balsavimų susiaurinamas kandidatų laukas, o po penkių — išrenkama komisija kaip nors sutarti. Visa to nereikėjo (niekad rinkimai nesitęsė ilgiau, negu penkis

balsavimus) ir nebuvo dar trečios rinkimų galimybės — "bendro įkvėpimo", kur visai be balsų būtų viso seimo balsiai iššauktas generolas (tai irgi niekad neįvyko).

Pasibaigus keturioms susikaupimo ir pasitarimo dienoms, visi gauda žinių apie naujai išrinktąjį, ypač iš tų, kurie kartu gyveno, studijavo ar dirbo. Sveikinami trys olandai, kurių tautietis apsiėmė svarbiomis pareigomis. Džiaugiasi visi "rytiečiai" — Rytų Europos jėzuitai, nes T. Kolvenbach puikiai susipažinęs su Bažnyčios padėtimi rytuose, pats būdamas armėnų apeigų kunigas. Jis skaito "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką", yra buvęs Tarybų Sąjungoje, pažįsta stačiatikių dvasininkus, gerai žino, ką reiškia būti persekiojamiems ir slapta kovoti už savo tikėjimą ir tautą, kaip armėnai kovojo.

Paskutiniai naujojo generolo pirmosios kalbės žodžiai: "Viešpaties vardu — džiaugsmingai" (tai esąs olanduose įprastas posakis) parodo jo ramumą ir ryžtingumą. Iš karto matėsi, kaip greitai susigaujo ir sklandžiai sprendžia. Prie stalo ar per pertrauką su kiekvienu gali pasikalbėti apie bet ką. Būdamas kalbininkas, puikiai atsitema smulkmenas, nuo vienos kalbos į kitą šokinėdamas, kaip bitė tarp gėlių.

Jam į talką renkami keturi patarėjai, vadinami generaliniais asistentais. Čia irgi uždrausta siūlyti kandidatus, sudaryti balsų grupes, nors keturios dienos prieš rinkimus nebėra skirtos susikaupimui. Jau daug apie pajėgius asmenis žinoma iš generolo rinkimų, bet ta pačia tvarka galima apeiti ir pasikalbėti. Kartais klausiami ir labai asmeniškai klausimai — kiek laiko kasdien meldžiasi. .. Asistentai nerenkami iš karto: du vieną dieną, du atskirai kitų posėdžių metu. Pats seimas nustato, kada ir kiek. Išvengti "pasaulio tvarkos", po rinkimų paskelbiami tik keturi, be kandidatų ir be balsų skaičiaus ir be išrinkimo eilės, kuris pirmas išrinktas, kuris ketvirtasis.

Patarėjų ypatybės, aišku, panašios į generolo, tik labai būtina, kad jie sugebėtų dirbti kartu grupėje, lyg komandoje. Todėl buvusieji asistentai mielai pasidalina savo

Viduryje naujasis jėzuitų generolas P. H. Kolvenbach, S.J., jo kairėje buvęs generolas P. Arrupe, S.J., ir buvęs popiežiaus delegatas P. Dezza, S.J.

KRIKŠČIONIO SĄJUNGININKAS

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Yra toks lietuvių priežodis, paverstas net daina:

Vienas žodis — ne šneka,

Vienas vyras — ne talka.

Kai du stos, visados

Daugiau padarys.

Kai du stos, visados daugiau padarys... Tas dėsnis galioja ne tik paskiriems žmonėms, bet ir sambūriams, įskaitant valstybes. Todėl matome, kad, kilus karui, valstybė paprastai nekovoja viena, bet talkinama kitų, kurios yra sąjungininkės. Kai du (arba ir daugiau) stos, visados daugiau padarys. O pajėgti daugiau padaryti gal niekur kitur nėra toks gyvybinis reikalas, kaip kare su priešais, nes nuo to priklauso pergalė arba pralaimėjimas, garbė arba gėda, laisvė arba okupanto pančiai. Kadangi krikščionis iš esmės yra kovotojas, pravartu pažvelgti į jo sąjungininkus.

Kas tie krikščionio sąjungininkai? Jų galima priskaičiuoti įvairių. Bet kad mūsų mintys per daug nesibarstytų ir kad neišeitų pagal priežodį apie devynis amatus ir dešimtą badą, paimsime tik vieną, bet labai gerą.

Kas rašo religinėmis temomis, savotiš-

kai prilygsta virėjui. Juk jis tartum duoda valgių į stalą stiprintis skaitytojų dvasiai. O kad patiekalas išeitų skanesnis ir džiu-gesnis valgyti, į puodą, kuriame gaminamas, dedama prieskonių. Tad ir čia bus pravartu temą paskaninti, įberiant žiupsnelį filosofijos ir žiupsnelį vaizdo.

Žiupsnelis filosofijos bus pradžioje save paklausti, kokios yra gero sąjungininko savybės. Tų savybių svarbiausia yra bene dvi. Viena savybė ta, kad kovoti būtų *pajėgus*. Jei kas, nors ir labai norėtų mums talkinti, kovoti nelabai pajėgia, to talka gali daugiau sunkinti, negu lengvinti, nes paprastai toks įvelia į visokias bėdas, kurios kovojant reikalingos visų mažiausiai. Ant- ra savybė ta, kad kovoti būtų *patyręs*. Jei sąjungininkas ir pajėgus, bet maža teturi patyrimo, irgi daug praranda vertės. Aišku, esama dar trečios savybės: kad būtų *bendri interesai*, tas pats priešas.

Toks tad žiupsnelis filosofijos. Žiupsnelis vaizdo bus motina ir vaikas. Motina yra pirmoji vaiko mokytoja, kai bundantis protas nori žinoti apie jam atsiskleidžiančius pasaulio daiktus. Toks yra ir mūsų santykis su Bažnyčia, kurią vadiname savo mo-

---

8 ar 18 metų patirtimi, išryškindami, ką jie mano ir ko jie tikėtusi savo įpėdiniuose. Visada svarbūs ir šalutiniai klausimai, kad keturi pagrindiniai vyresniojo patarėjai atstovautų, kiek įmanoma, visai Draugijai, įvairioms pasaulio šalims ir kultūroms. Klaustina taip pat, kiek kalbų moka, kad, gyvendami jėzuitų centre ir keliaudami po pasaulį, lengvai susikalbėtų su saviškiais. Buvo išrinkta belgas, indas, čilietis ir amerikietis, taigi du iš "trečiojo pasaulio", kuriame Jėzaus Draugija gyviausia, vienas iš valstybės, kurioje jėzuitai gausiausi (JAV).

Nuo pirmosios dienos iki šių padėjėjų rinkimų pabaigos praėjo jau 20 dienų. Beveik tris savaites 220 jėzuitų kunigų pa-

šventė rinkimams, kurie galios bent aštuonerius metus (asistentams), o generolui — kol galės dirbti. 34-oji kongregacija galėtų būti sukviesta įvairiais būdais — mirus generolui, esant ypatingam reikalui (pvz., pritaikyti Bažnyčios teisyną Draugijos įstatams), ar kas trejus metus vykstančio provincijų atstovų suvažiavimo, kuris susirenka tik tam tikslui — nuspręsti, ar reikia kongregaciją sušaukti.

Per antrąją jėzuitų pasaulinio seimo dalį, užsitęsusių dar penkias savaites, buvo svarstomi gyvenimo, darbo ir uždavinių reikalai. Iš jų išryškėja tai, kas jungia visą Draugiją, ir tai, ko ateityje tikimasi.

(*Bus daugiau*)

T. Antanas Saulaitis, S.J., sveikinasis su popiežium.

tina ir mokytoja. Tad įsivaizduokime save kaip vaikus, kuriems rūpi žinoti, ką imtis sąjungininku kovojant su priešais, o Bažnyčią tartum paimančią mus už rankos ir parodančią. Tai, ką Motina Bažnyčia kalbės, kaip tik ir bus šiam mūsų svarstymui medžiaga. O jos kalbą girdime iš maldų, religinės praktikos ir veiklos, nes tai joje yra tiesos keliarodžiai. Tad kai savo Motiną paprašome, kad mums pasakytų, kas būtų geriausias sąjungininkas kovoti su Dievo ir savo priešais, ji ta savo praktika ima aiškinti, jog tai šv. Arkangelas Mykolas.

Trijų arkangelų šventės dieną, rugsėjo 29, brevijoriaus himne į šv. Mykolą Bažnyčia kreipiasi kaip "nenugalimą dangiškosios karo kuopos vedėją", *cohortis caelicae tri-viete princeps*. Antifonoje pridedama: "Suvilnijo jūra ir sudrebėjo žemė, kai arkangelas Mykolas žengė iš dangaus". Maldoje į šv. Mykolą, kuri anksčiau būdavo pridedama po Mišių, jis vadinamas *dangaus galybių kunigaikščiu*. Kreipęsi toje maldoje į jį, prašydami ginti mus kovoje, saugoti nuo velnio nedorybių ir žabangų, pridedame: "Tu, dangaus galybių kunigaikšti, velnią ir kitas piktąsias dvasias, kurios pasaulyje slankioja, tykodamas sielų pražudyti, Dievo padedamas nugramzdink į pragarą!"

Ši malda yra dviejų Šv. Rašto vietų atspindys. Viena yra pranašo Danieliaus kny-

goje, kur jis vadinamas didžiu kunigaikščiu: "Atėjus tam metui, kelsis didis kunigaikštis Mykolas, savo tautos gynėjas" (Dan 12,1). Antra vieta yra apaštalo Jono Apreiškime, kur Mykolas ir jo vedami angelai kovoja su šėtonu ir jo bendrais: "Ir užvirė danguje kova. Mykolas ir jo angelai kovojo su slibinu. Ir kovėsi slibinas ir jo angelai, bet jie pralaimėjo, ir nebeliko jiems vietos danguje. Taip buvo išmestas didysis slibinas, senoji gyvatė, vadinamas velniu ir šėtonu, kuris suvedžiodavo visą pasaulį. Jis buvo išmestas žemėn, ir kartu su juo buvo išmesti jo angelai" (Apr 12, 7-9).

Gedulingose Mišiose šv. Mykolas dar vadinamas *vėliavnešiu* (aišku, karo vėliavos). Dabar išleidžiamo aukojimo priegiesmio gale apie teisiųjų vėles sakoma: "Teįveda jas vėliavnešys šventasis Mykolas, *signifer sandus Michael*, į šventąją šviesą, kurią kitados esi pažadėjęs Abraomui ir jo palikuonims".

Iš šių Motinos Bažnyčios žodžių apie šv. Arkangelą Mykolą aiškiai matome, kaip jame jungiasi visos gero sąjungininko savybės: kovoti jis yra ir *pajėgus*, nes pajėgė aną slibiną išmesti, ir *patyręs*, nes jam teko būti fronte, ir mūsų *bendri interesai*, bendras priešas.

Su kokia pagarba ir pasitikėjimu Bažnyčioje žvelgta į šv. Arkangelą Mykolą kaip Dievo gynėją, taigi mūsų sąjungininką, matome taip pat iš gausių jam pašvęstų ir jo vardu pavadintų bažnyčių, brolių, vienuolynų namų, paprastai ryšium su kovojimu. Jau imperatorius Konstantinas Didysis (prisiminkime jo lemiamą mūšį su Maksencijum) pastatydino šv. Arkangelo Mykolo garbei puikią bažnyčią. Gotfridas Bujonietis, gal žinomiausias iš Kryžiaus karų figūrų, prieš išvykdamas žygiui į Šv. Žemę, pirma Brabanto mieste pastatydino bažnyčią šio šventojo arkangelo garbei. Viena iš puikiųjų Miuncheno bažnyčių irgi yra Šv. Mykolo, *Michaelskirche*, dabar pavesta aptarnauti jėzuitams, statyta kurfiursto Juozapo Klemenso, kuris prie jos įsteigė ir Šv. Mykolo broliją, veikiai turėjusią gau-

sybę narių iš visų luomų. Kaip vokiečiai šv. Mykolą gerbė, matome iš vienos jų senos giesmės žodžių: *Mit deinem Bild auf Fahnen so kämpften unsre Ahnen, Sankt Michael*, "Mūsų protėviai kovėsi, nešdamiesi vėliavose tavo paveikslą, šventasis Mykolai!"

Kai praėjusiam šimtmečiu užsiliepsnojo atakos prieš Bažnyčią ir popiežių, Austrijos sostinėje Vienoje susirinko būrys uolių katalikų vyrų tartis, kaip geriausiai ateiti Kristaus vietininkui į pagalbą. Jie nutarė įsteigti religinę draugiją, pavadintą Šv. Mykolo vardu ir pasivedusią jo globai. Šv. Tėvo tais pat metais patvirtinta, draugija paplito po daugelį šalių, kur jos nariai veikia, organizuotai remdami ir gindami Bažnyčios reikalus.

Čia galime stabtelėti ir save paklausti, ko šiuo mąstymu apie šv. Mykolą siekiame. Jei siektume pridėti dar vieną vadinamąjį *pamaldumą* prie savo jau turimų, gal nebūtų taip jau gera. Ne vienas tikintysis išgyvena savo viduje varginantį išsibarstymą, kai jaučia pareigą skirti dėmesio ir savo angelui sargui, ir savo globėjui, kurio vardu pavadintas, ir tam, kuris skirtas globoti einamų pareigų rūšiai, kaip žurnalistų, slaugytojų ir pan., ir šv. Juozapui, ir Šv. Dvasiai... Dabar čia prisidėtų dar vienas

— šv. Mykolas. Taip jaučia ne visi, bet vidinį keblumą jaučiančių yra. Todėl mūsų tikslas tebūnie ne dar vienas prisidedantis subjektas, irgi pareikalaujantis bent retkarčinės maldos, bet jausmas, panašus į tą, kuris mus ima, kai, išėjus į lauką ar pievą, dvelkiantis vėjas glosto veidą, plevena drabužius, gaivina visą kūną, arba kai, vykdamis kur nors pėsti ar dviračiu saulės kepinais keliais, pasiekiame medį ir išsitiesiame jo pavėsyje, arba kai prie mūsų, vienišų ir be apsaugos rizikingoje vietoje, atsiranda asmuo, galintis ir norintis ginti. Mes tada ne rūpindamiesi galvojame, kad štai dabar reikės skirti dėmesio ir tam vėjui, ir medžiui, ir žmogui, bet džiaugdamiesi išgyvename, ką jis mums daro. Toks džiugus jausmas tebūnie mūsų tikslas, skiriant šį mąstymą šv. Mykolui. Net tie žodžiai *tebūnie* ir

tikslas nėra čia per daug tinkami, nes juose skamba stengimasis. Turėtume sakyti gal taip: leiskime (ir jau leidžiame) eiti per savo galvą mintims apie šv. Mykolą, ir tas jausmas kils savaime. Mums juk ir vėjo glostymo, ir medžio pavėsio gaivumo, ir apimančio saugumo prie anokio žmogaus pajusti nereikia *stengtis*; jis juntamas savaime.

Kiek liko vietos, pašvęskime ją tam, kas apie šv. Arkangelą Mykolą sakoma Šv. Rašte — arba tiesiogiai, arba pagal Bažnyčios Tėvų ir teologų aiškinimą. Dvi vietas — pranašo Danieliaus ir Apreiškimo — jau matėme. Šv. Raštas mums rodo Mykolą kaip šventą, galingą ir nuolatinį Dievo tautos gynėją, ateinantį jai į pagalbą arba visai, arba atskiroms jos dalims bei asmenims.

Pranašo Danieliaus knygoje, be jau minėtos vietos, yra dar kita, kur aprašo savo regėjimą prie Tigrio upės. Persų karalius Kyras tada buvo neseniai leidęs grįžti iš nelaisvės namo, o Danielius likęs Babilonijoje. Jam pasirodė vyras, apsirengęs baltais drabužiais, su aukso juosta, kūnas buvo kaip krizolitas, veidas spindėjo kaip žaibas, iš žvilgsnio tartum būtų tvieskęs žiburys, o žodžiai skambėjo kaip daugelis balsų. Pranašas, labai nusigandęs, parpuolė veidu ant žemės, nes tai, nors žmogaus išvaizda, buvo nežemiška būtybė. Vyras jį pakėlė, padaršino, ir iš kalbos turinio Danielius suprato, kad tai žydų tautos angelas sargas (taigi dar ne šv. Mykolas). Tas Dievo pasiuntinys paaikšino atėjęs pranešti apie tautos reikalus: jog meldęs Dievą ją kuo greičiau grąžinti iš nelaisvės, o skirtasis persų karalystei priešinęs ir meldęs palaikyti nelaisvėje ilgiau, kad tuo būdu ir persai pažintų tikrąjį Dievą. Bet žydų tautos angelui atėjęs į pagalbą vienas pirmųjų dangaus kunigaikščių, Mykolas, ir savo balsu nusvėręs reikalą. Iš to galime matyti, koks to arkangelo didelis orumas ir lemiamas balsas.

IV Karalių knygoje pasakojama, kaip asirų karalius Senacheribas (garsiausias užkariautojas, kurį mini Šv. Raštas) apsupo Jeruzalę ir reikalavo pasiduoti. Judo karalius Ezechijas pasiuntė savo žmonių pas

pranašą Izaiją, kad tas pasakytų, ką daryti ir melstų Dievą pasigailėjimo. Izaijas liepė Judo karaliui pranešti: "Viešpats štai ką sako apie asirų karalių. Jis į šį miestą neįeis ir nepaleis į jį strėlės, nekels jame savo skydo ir neapsups jo apkasais". Kitą naktį atsitiko, kad Viešpaties angelas atėjo ir paklojo asirų stovykloje šimtą aštuoniasdešimt penkis tūkstančius kareivių. Kuomet atsikelta išaušus, iš jų buvo tik mirusiųjų lavonai. Asirų kaarlius Senacheribas tuojau pasitraukė, sugrįžo ir pasiliko Ninivėje. Kai garbino šventykloje savo dievą, du jo sūnūs užmušė jį kalavijais.

Šv. Raštas nesako mums šio angelo vardo, bet galima tikrai galvoti, kad tai buvo šv. Arkangelas Mykolas. Šv. Tomas Vilanova sako taip: "Jei ten būtų pasveikęs ligonis, akklasis atgavęs regėjimą, tai būtų buvęs šv. Rapolas. Jei būtų iš dangaus atnešta svarbi žinia, vedanti į išgelbėjimą, tai būtų atlikta šv. Gabrieliaus. Bet kadangi čia reikalasėjo apie kovą ir pergalę, turėjo būti šv. Mykolas.

Panašiu būdu tapatinamas su šv. Mykolu pasirodęs išgąstingas karys ant žirgo su aukso ginklais, kai seleukidų karaliaus reikalų vedėjas Heliodoras bandė apiplėšti Jeruzalės šventyklos išdinę. Nurodoma, kad ir tris į krosnį įmestus jaunuolius gynęs nuo liepsnų atsiradęs ketvirtas, ir pakeltą Abrahomo ranką, laikančią peilį paaukoti savo sūnui Izaokui, sulaukęs angelas buvęs ne kas kitas, kaip šv. Mykolas.

Evangelistas sako, kad, kai Jėzus apimtas baimės ir išpiltas kruvino prakaito Alyvų darže meldėsi, jam pasirodė iš dangaus angelas ir jį sustiprino. Ir čia galime save paklausti: kurį kitą iš angelų Dievas būtų siuntęs stiprinti savo Sūnaus, taigi tokiai garbingai misijai, jei ne garbingiausią dangaus galybių kunigaikštį? Tad ir šis Viešpatį Kristų stiprinęs angelas buvo šv. Mykolas. Jam juk, kaip vėliavininkui, ir pavesta vesti mirties agoniją pergyvenančius asmenis į Dievo šviesą, kaip išreikšta jau minėtoje Bažnyčios maldoje. Tad, jUSDami to mūsų sąjungininko globos teikiamą stip-

rybę dabar, ją mes kiekvienas pajusime dar ypatingu būdu savo agonijos valandą.

Baigdami dar galime pridėti, kad pats šio arkangelo vardas yra mums gražus ke-liarodis siekiant taurumo, atmetant visa, kas kišasi mūsų akims ir širdžiai svarbiau už Dievą. Mykolo vardas reiškia klausimą: "Kas kaip Dievas?" Kas gali drįsti lygintis svarba, verte, garbingumu su Dievu?

BŪTI PANAŠIAM Į KRISTŲ

CHIARA LUBICH

"Apsivilkite Viešpačiu Jėzumi Kristumi ir nelepinkite savo kūno, netenkinkite jo geidulių" (Rom 13,14).

Apaštalas Paulius, rašydamas tuos žodžius romiečiams, ragino juos, naudodamas nakties ir dienos įvaizdį, nusimesti tamsos darbus — nuodėmę ir apsiginkluoti šviesos ginklais — gerais darbais. Šv. Pauliui, apsiginkluoti gerais darbais, reiškia apsilikti Jėzumi Kristumi, Jo gerais darbais.

Kaip po nakties miego mes keliamės, apsilikdami drabužiais, tinkančiais dienos darbams, lygiai, ruošdamiesi mūsų išgany-mo dienos aušrai, turime apsilikti Kristumi. Kaip tat galime mes Juo apsilikti? Krikšto sakramentas, įgalindamas mus apsilikti Kristumi, kartu transformuoja mus į Jį patį, duodamas mums naują gyvenimą. Tą naują gyvenimą simbolizuoja krikšto drabužėlis, kurs turi būti nesuteptas ligi galo.

Tačiau apaštalui Pauliui "apsilikti Viešpačiu Jėzumi Kristumi" reiškia daug daugiau. Neabejotina, kad krikštu mes apsilikame Kristaus asmeniu. Bet toje pras-mėje glūdi tai, kad mes su Juo mirštame ir su Juo prisikeliamo. Mirštame nuodėmei ir dalyvaujame prisikėlusio Viešpaties naujame ir tikrame gyvenime, bet nusidėdami tą naują gyvenimą galime prarasti.

Užtai tam, ką krikštu gavome ir ką pradėjome, turime būti ištikimi, gyvendami

pagal tos naujos egzistencijos kriterijų. Ir tai yra būtina, nes šis naujasis gyvenimas mumyse turi augti taip, kaip ir kiekvienas kitas gyvenimas. Ir tas augimas turi siekti visiško panašumo į Kristų.

"Ir nelepinkite savo kūno, netenkinkite jo geidulių".

Pirmiausia, panašumas į Kristų reiškia tai, kad mes negalime sekti visu tuo, kas yra priešinga jo dvasiai. Tai yra, mes negalime sekti blogais kūno polinkiais ir troškimais.

Tame pačiame laiške šv. Paulius sako, kad, sekant kūno geiduliais, gyvenimas veda į apsirijimą, girtavimą, palaidumą, neskaistumą, nesantaiką, pavyduliavimą ir visokiausi egoizmo pasireiškimą. Nes, jei gyvename pagal kūno geidimus, galvojame tik apie save, apie savo asmenišką patogumą ir pasitenkinimą. Krikščionis privalo visa to atsižadėti, gyvendamas Kristaus gyvenimu, Jo dvasia. To atsižadėjimo ir pastangų vaisius bus meilė, altruizmas, nesiliaujantis tarnavimas Dievui ir artimui.

Kaip mes galime tuo gyventi, kaip galime apsisivolti Kristumi? Mes turime drąsiai apsispręsti ir tą apsisprendimą dažnai atnaujinti, kiekvieną kartą pasiryždami, lyg tai būtų mūsų pirmasis apsisprendimas. Gyvenkime tat taip, kaip Kristus gyventų — mylėdami.

Tie šv. Pauliaus žodžiai gali turėti lemiančios reikšmės mūsų apsisprendimui, kaip jie buvo lemiantys šv. Augustinui. Kai jis juos skaitė, pajuto, tarsi jį būtų užliejusi šviesa, kuri pašalino jo paskutines abejones ir svyravimus radikaliai keisti savo gyvenimą ir eiti šventumo keliu.

Jei mes leisime Šv. Dvasiai uždegti mūsų širdį meilės ugnimi, tada netvarkingi troškimai pranyks ir nebus daugiau vietos savimylai. Tada nereikės galvoti apie kažkokius didelius darbus. Užteks to, ką jau darome, jei visa tai persunksime tikra meile, kurios šaknys yra Kristuje. Taip darydami, padėsime sau ir mus supančiai bendruomenei išsivaduoti iš savimylės, nuodų, kurie tik skaldo ir naikina. Tada ir mūsų įnašas meilės civilizacijos kūrimui bus ver-

Ar pastebėjote, kokiam pasaulyje gyvename?

Kunige Jonai,

Linkiu Jums laimingų Naujųjų metų! Man jie turėtų būti laimingi. Su jais žengiau į dvidešimt penktuosius savo amžiaus metus. Taigi turėčiau būti jau "subrendęs vyras", ar ne? Pora metų draugauju su tikinčia katalike, dora mergaite. Ir pats esu tikintis. Gana reguliariai dalyvaujame Eucharistinėje puotoje sekmadieniais ir jungiamės su Kristumi. Apie vidurvasarį tikimės susituokti ir labai norime sukurti gyvą, katalikišką, laimingą šeimą. Bet kai apsidairau aplink, kai regiu, kas atsitinka su mano buvusiais, rodos, taip pat tikinčiais draugais ir draugėmis, tai sudreba širdis. Suabejoju, ar mudviem pasiseks geriau. Ką galėtume, kunige Jonai, daryti, į ką reikėtų kreipti svarbiausią dėmesį?

Juozas Z.

Malonusis Juozai,

Ačiū už pasitikėjimą! Džiaugiuos rimta Jūsų galvoseną. Tačiau baiminuos, ar pataikysiu gerai patarti. Aš Jūsų nepažįstu. O norint teisingai patarti, reikia žmogų ge-

---

tas. Jis padės kurti tokią civilizaciją, kuri jungia visus žmones vienas su kitu ir visus kartu su Tėvu ir kurioje kiekvienas asmuo galės surasti visišką savęs atbaigimą ir savo žmogiškąją vertę.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

rai pažinti. Ir charakterį, ir polinkius, gabumus, ir silpnybes, ydas bei aistras. Ar gydytojas neišsiteirauja smulkiai savo pacientą jo gyvenimo, maitinimosi įpročių ir kitokių dalykų, prieš nustatydamas diagnozę ir prirašydamas vaistus? Man nežinoma, kokią vietą Dievas užima kasdieniame Jūsų gyvenime, ne vien sekmadieniais. Nežinau, kaip žiūrite į mūsų laikų modernųjį pasaulį. Nežinau, kodėl apsisprendėte susituokti. Ar tik todėl, kad Jūsų amžiaus vaikinai ir merginos normaliai tuokiasi, nes viens kitam patinka? Ar bandėte kaip nors patirti, ar Dievas šaukia jus tuoktis, ar gal jis siūlo Jums kitą kokį luomą? Matote, kiek daug nežinomųjų — ir aš turiu duot jums patarimą, kaip sukurti "gyvą, katalikišką, laimingą šeimą". Labai sunkus uždavinys. Bandysiu betgi atkreipti Jūsų dėmesį į vieną kitą dalyką, kurie, mano supratimu, žinotini kiekvienam išmintingam jaunam žmogui ir apsvarstyti.

Geras ūkininkas ar sodininkas rūpestingai ištiria dirvožemį, į kurį bers sėklą, sodins medelį. Nuo dirvos labai pareis, kaip augs jAVas ir medis. Ne mažiau svarbu ir Jums gerai apsižiūrėti, kokia yra gyvenamoji ir gyvensimoji aplinka: ar ji palanki, ar nepalanki "gyvai, katalikiškai, laimingai šeimai" tarpti.

Pirmiausia, Juozai, ar įsisąmoninai, kuriame pasaulyje šiandien gyveni? Jis yra kitoks, labai kitoks, negu tas, kuriame augo mūsų tėveliai ir stengėsi mus užauginti. Jiems Dievas buvo amžinas, visagalis, visa žinantis, šventoji tiesa, nuo jo pareina ir šis mano laikinasis gyvenimas, ir amžinybė. Šis gyvenimas yra tik pasiruošimas amžinajam. Jiems rūpėjo tam Dievui patikti, laikytis jo įsakymų. Jo įsakymai ir Kristaus pamokymai jiems buvo šventas, neliečiamas dalykas, nors kartais ir nepatiko ar juos dėl savo žmogiškojo silpnumo sulaužydavo.

Mūsų laikų pasaulis, su galybėmis įvairiausių automatų ir technologijos stebuklų, pačiose šaknyse pakeitė buvusį lėtą, ramų, ūkišką gyvenimą. Televizijos, radijas, teleskopai, elektroniniai mikroskopai, stetoskopai, seismografai įgalina pliką žmogaus

akį stebėti giliausias mūsų pasaulio gelmes, kampus ir užkampius, kuriuos, seniau sakydavo, regi tik Dievas. Dizeliniai ir kitokių energijų varomi motorai sustiprino žmogaus muskulius ar juos net pakeitė. Tik pagalvok apie milžiniškus elektra veikiančius kilnojamuosius kranus, stabdžius, lazerio spindulius, jų valdomus erdvėlaivius bei raketas, atomines bombas, ar atominėse jėgainėse gaminamą elektrą — ar žmogus netampa beveik visagalis? Ar jam dar reikalingas Dievas, kurio veikimas nė kiek neregimas, nepatiriamas?

Magnetofonai, kompiuteriai, mikrofilmai sukaupia į juosteles ir plokštes tiek informacijų, žinių, kiek mūsų atmintis neįstengtų visų atminti. O čia spustelėjai mygtuką, kitą, ir per keletą akimirkų turi, ko ieškojai. Ir kokie svaiginančiai greitai kompiuterių skaičiavimai! Telefonai, radijai, T.V pateikia mūsų akims ir ausims viso pasaulio kraštus ir įvykius iki mažiausių smulkmenų. Šitokių išradimų gausybėje paskenęs žmogus ima svajoti, kam jam reikalingas Dievas. Dar keletas dešimtmečių, na, kad ir šimtinė metų, ir žmogus paims į savo rankas visą pasaulį, pasidarys jį tokį, kokio nori, dar geresnį už Dievo sukurtąjį. Šitaip svajojančių ir gyvenančių, tartum Dievas jiems nė kiek nereikalinga sena atgyvena, yra jau milijonai. Ir tai ne vien priverstinio ateizmo valdomuose kraštuose, bet ir save dar krikščioniškomis bei katalikiškomis tebelaikančiose tautose. Tokių nuotaikų persunktos mokyklos ir universitetai; tokiomis pažiūromis gyvena daugelis mūsų jaunimėlio. O šitokios nuotaikos ar nėra konflikte su tradiciniu mūsų tikėjimu? Praktiškai tokios nuotaikos pasirodo religinio tikėjimo nusilpimu, net jo atmetimu. Labiau negu bet kada praeityje tikintieji jaučia grėsmę savo tikėjimui. Jiems tenka nuolat kovoti su netikėjimo užkrečiamomis bacilomis. Netikintieji, kaip Taršo Saulius, jaučiasi atlieką geriausią žmonijai pasitarNAVimą, raudami iš šaknų visas tikėjimo liekanas. Verta atidžiai apžvelgti, kokiose srityse ir kaip modernusis žmogus kertasi su tradiciniu tikėjimu. Tai padės Jums geriau

susigaudyti, kokiame pasaulyje teks kurti savo "gyvą, katalikišką, laimingą šeimą" ir ką daryti.

1. Tradicinis tikėjimas kreipė žmogaus žvilgsnį į transcendentinį Dievo pasaulį, kuriame gyventi ruošiamės čia, žemėje. Dievas apreiškė žmonėms, ko iš jų laukias.

Moderniam žmogui pirmiausia rūpi šis dabartinis pasaulis, ir žmogaus veikla sukasi tik apie "pasaulietiškus dalykus". Visas tiesas pats žmogus susikuria. Tiesos, ar tiesų, jis negauna iš kažkokio Dievo.

2. Objektyvumas ir asmeniškumas. Tradiciniam tikėjimui tiesa yra objektyvus dalykas. Tiesa yra tiesa, ir tikrovė yra tikrovė, ar žmogus ją pripažįsta, ar ne. Prieštaravimo įstatymas nepareina nuo žmogaus galvosenos. Jis glūdi pasaulio ir gyvenimo tikrovėje.

Moderniam žmogui, persisunkusiam subjektyvizmu ir romantizmu bei savo paties patirties garbinimu, objektyvi tiesa ir dėsniai yra sunkiai suvirškinamas maistas. Tiesa jam yra žmogaus kūrybingų energijų išdava. Akiai priimti Dievo žodį tik todėl, kad jis tai pasakęs, jam atrodo įžeidimas ir pažeminimas žmogiško orumo ir galybės.

3. Autoritetas ir mokslinis kritiškumas. Tradicinio tikėjimo akte nėra vidinio, verčiančio protą priimti aiškumo (evidencijos). Žmogus pasitiki Dievo autoritetu, kurs negali apgaudinėti ir negali būti apgaunamas.

Modernusis žmogus atėjo į mokslo pasaulį, kuriame vyrauja kritika, suabejojimai visomis iki šiol turėtomis tiesomis ir dėsniais, vis ieškojimas naujų dėsnių ir galimybių viską kitaip aiškinti negu praeityje. Jis nelinkęs domėtis jokiais protui ištirti ir įrodyti negalimomis tiesomis. Ko jis nemato, neapčiuopia ir nepagauna jokiais aparatais, tai jam neįdomu, jo neliečia, neegzistuoja.

4. Religinė patirtis ir tylą, nebūtis, Dievo mirtis. Tradicinis tikėjimas savo sustiprinimo ieškojo religinėje patirtyje. Kanonizavo vyrus ir moteris, kurie sakėsi turėję stiprius mylinčio Dievo patyrimus. Visas "malonės" mokslas remiasi prielaida, kad Dievas nori ir iš tiesų įeina į žmogaus kas-

dienį gyvenimą, jei tik žmogus būna jam atviras. Aišku, tokių Dievo patyrimų nepatikrinsi nei psichologiniais, nei kitais mokslo eksperimentais.

Modernusis žmogus visiškai nesusiderinęs su koku kitu, už mūsų pojūčių neva egzistuojančiu pasauliu. Tas pasaulis jam yra visiška tylą, kaip nebūtis. Jam Dievas yra "miręs". Savo pasaulį jis kuria be jokios Dievo įtakos.

5. Tikėjimo principinės doktrinos ir joms priešiškas. Tikėjimo doktrinų klestėjimas labai priklauso nuo keturių dalykų ir kaip žmogus į juos reaguoja: meilė, baimė, kaltė ir atsisakymas.

Moderniam žmogui ne tik "Mylėk savo artimą, kaip pats save", bet ir baimė, ir kaltė, ir atsisakymas yra "nešvarūs žodžiai" — visiškai nepriimtini. Modernusis žmogus, nepaisant jo išdidumo, yra perkimštas visokių baimių dėl savo egzistencijos. Jam įkyrėjo jo paties išgyvenami silpnumai, negalėjimas susidoroti su labai greit besikeičiančiu pasauliu. Jam taip sunku suvokti patį save, kas jis iš tiesų yra, tad kalbėt jam apie savęs atsisakymą yra visiškai tuščias burnos aušinimas. Kaip jis atsisakys to, ką jis pats nežino, ar turįs.

6. Teologinė ir žmogiškoji orientacija. Tradicinis tikėjimas savo studijas pradėjo Dievu ir jo veikla. Santykiuos su Dievu jis, Dievas, imasi iniciatyvos visuose dalykuose.

Modernusis žmogus visų pirma orientuojasi į žmogų ir visa tai, kas jį liečia. Pedagogikos dėsnis yra: mokymosi eigoje pradėti tuo, ką žmogus jau žino, ką yra patyręs. Todėl jam nelabai terūpi busimieji dalykai, ypač liečiantieji Dievą, kurio egzistencijos jis negali patirti savo pojūčiais.

7. Aukščiausias tikėjimas ir kūrybinės naujovės. Tradicinis tikėjimas teikė žmonėms savo tiesas, kaip aukščiausią ir galutinę tiesą. Visas apreiškimas įrekorduotas Šv. Rašte, išsakytas nepakeičiamomis dogmomis ir tiesomis. Visa tai ne žmogaus proto išsigalvojimas, o Šventosios Dvasios, tiesos Dvasios, atskleidimai, ir tik jie duoda tiesos pilnybę.

Modernusis žmogus vadovaujasi pažangos nuotaikomis. Jam visas žinojimas yra reliatyvus, laikinis, iki naujos tiesos ir dėsnių bus surasti. Tikėt kokia nors galutine, nebepakeičiama tiesa, moderniam žmogui atrodo bergždžia, nevaisinga, nesąmonė.

8. Tikėjimo tvirtumas, atvirumas abejonoms bei kritikai.

Tikėjimas irgi skyrė ir skiria neklaidingas nesikeičiančias ir galinčias pasikeisti *ne neklaidingas* tiesas. Ne neklaidingas tiesas galima diskutuoti, jomis abejoti. Tik neklaidingųjų tiesų negalima kritiškai liesti. Jos amžinos.

Modernusis žmogus jaučiasi galįs, turįs teisę ir laisvę abejoti visomis tiesomis ir jų prielaidomis. Visos suponuojamos tiesos turi pasiduoti nagrinėjamos mokslinėmis hipotezėmis, ir jis priima tik tai, ką jam protas pateisina. Bet tikėjimas remiasi kito asmens, kad ir Dievo, žodžiu. Tai esą nemoksliška, nežmogiška.

9. Tradicinis tikėjimas orientavosi ateitin, amžinybėn, t.y. būsimojon amžinojon laimėn.

Modernusis žmogus gali būti trumparegis, bet jam praktiškai rūpi jo laimė dabar, čia, tuojau. Ir tai duoda jam tiek rūpesčių, kad nelieka laiko svajoti apie tolimą ateitį. Kaip sakoma: "Geriau žvirblis rankoje, negu erelis padangėse".

10. Tradicinis tikėjimas vis pabrėžia, kad žmogus yra priklausomas sutvėrimas, nuolankus didesnės galybės — Dievo tarnas. Žmogus vykdo savo Kūrėjo valią.

Modernusis žmogus jaučiasi pats sau pakankamas, nė nuo ko nepriklausomas. Priklausomybę nuo kito, kad ir nuo Dievo, jis laiko demoralizavimu, pažeminimu.

11. Reikalavimas moksliskai įrodyti moksliskai nepatikrinamus dalykus. Tikėjimo jokiais vidiniais, protui aiškiais (evident) argumentais negalima nei įrodyti, nei nuneigti. Todėl yra bergždžias dalykas sustatyti mokslą ir tikėjimą kaip nesuderinamus priešus. Juodu niekada nebuvo ir nebus toje pat rungtynių lygmėje. Fizinio pasaulio dėsnių negalima taikyti dvasios pasauliui. Kokiais fizikos ar chemijos dės-

niais įrodysi ar nuneigsi, pvz., meilę, patriotizmą, pasiaukojimą idealui? Reikalauti tikėjimo tiesų moksliskų patikrinimų yra tas pat, kaip reikalauti pasverti kilogramais ar išmatuoti centimetrais meilę ir patriotizmą.

12. Bažnyčia ir institucija. Viena didžiųjų Bažnyčios "nuodėmių" esąs jos didelis organizuotumas, milžinų pasaulinių institucijų pavyzdžiu. Jos doktrinos erzino žmogų, tartum senmergėlė pamaldi teta, visokiais draudimais, suvaržymais, kai žmogui reikalinga laisvė. Be to, Bažnyčia vis laikė ir laiko save "išgelbėtųjų sielų elitu", geresne už visą pasaulį. Visi, kas ne jos nariai, esą pražuvėliai nusidėjėliai. Toks dvasinis triumfavimas Vatikano II pasmerktas. Tiesa, visada buvo švelnių gailestingų rankų "pragaran skęstantiems nusidėjėliams gelbėti", jei tik jie prisipažintų esą nusidėjėliai ir atsiverstų, t.y. paklustų Bažnyčiai. Ji laikė save vienintele tvirtove nedorybei ir netikėjimui sulaikyti.

Moderniam žmogui šitokia Bažnyčios ir tikinčiųjų nuotaika yra nepriimtina, tik erzina ir atstumia. Modernusis tiki visų žmonių vienybe, kad visi tokie pat. Bažnyčia, skirdama geruosius ir bloguosius, tik skaldo žmoniją, sėja neapykantą, fanatizmą, jai nepritariančius laiko priešais. Tokia Bažnyčia moderniam pasauliui nepriimtina, todėl nepriimtinas nė jos Dievas.

Na, Juozai, kad prirašiau, tai prirašiau! Bet jei turėjai laiko iki čia skaityti, tai, manau, gali regėti, kokiame skirtingame nuo mūsų tradicinio tikėjimo pasaulyje gyvename. Ir ta tokia netikėjimo nuotaika dar tebeplinta pasaulyje, mūsų gyvenamoje aplinkoje. Tokioje aplinkoje teks Jums, Juozai, kurti savo "gyvą, katalikišką, laimingą šeimą". Todėl tenka Jums su busimąja žmonele dabar gerai apsigalvoti ir apsispręsti, kuriomis nuotaikomis bei įsitikinimais vadovausitės, kurdami savo lizdelį — tradiciniu tikėjimu su jo reikalavimais, ar moderniojo žmogaus su visiška, niekieno nevaržoma laisve galvoti ir elgtis, kaip kas išmano. Ar Jūs tikėsite kad nei Dievo, nei žmogaus esminė prigimtis nesikeičia, kaip nesikeičia

Jis apvytlė mano vienuolišką meilę (II)

Vytautas Kasniūnas

(Paskutiniame "Laiškų lietuviams" numeryje rašėme apie susitikimą ir pasikalbėjimą su buvusia vienuole Janina Sopulingosios Dievo Motinos vienuolyno sode, sutarę susitikti vakare. Atsisveikinome, pasakę "iki pasimatymo!")

— Iki! — pasakiusi nuskubėjo buvusi vienuolė Janina.

— Palauk, brangioji! — šūktelėjau. — Susitarėme susitikti, bet kaip aš sugaudysiu vėją svetimame mieste?

— Aš atvažiuosiu tavęs pasiimti. Jei nori, duosiu tau telefono numerį. Kai tik turėsi laisvo laiko, paskambink man, — grįžusi padavė raštelį. — Tik nenuklysk kur nors, paruošiu vakarienę. Be to, pavaišinsiu savo darbo vynu.

— Ar važiuosime pas tave? Juk tu sakei, kad gyvenimiškai netoli Bostono.

— Ne, mielas, pas mane nevažiuosime. Aš gyvenu paslaptinai, paslaptingoje vietoje. .. lapių urve. . .

---

matematikos tiesa, jog du ir du yra keturi?

Kaip jau aukščiau užsiminiau, kritiškas protas tikėjimo negali nei duoti, nei sugriauti. Jį duoda tik pats Dievas. Todėl tokius dalykus svarstant, būtina reikalinga nemaža nuoširdžios asmeniškios maldos, t.y. tas problemas aptarti su pačiu Dievu ir prašyti, kad jis stiprintų Jūsų tikėjimą, duotų vis geriau, vis aiškiau jį suprasti, jį įsimylėti ir būti jam vis ištikimesniais bendradarbiais.

Dar liko keletas čia nepaliestų naudingų klausimų. Apie tai gal kitą kartą, jei norėsite. O tuo tarpu nesvyruodamas tikėk, kad Dievas Jus myli tokius, kokie esate, ir nori padėti Jums rasti tikrąjį kelią į gyvą, katalikišką ir laimingą šeimą. To ir linkiu!

Jūsų Kristuje

Kun. Jonas

P.s. Rašydamas šį laišką, apščiiai naudojausi prof. J. Powell, S.J., mintimis knygoje "A reason to live! a reason to die!"

— Tai ir mudviejų susitikimas vyks paslaptingoje vietoje?

Ji pridėjo pirštą prie lūpų, apsisuko ir nuėjo kitu sodo keliuku. "Ji graži ir labai žavi, — pagalvojau, — visos vienuolės žavios. .. Visos mylinčios moterys žavios... Vienuolių meilė kilniausia..

Pasibaigus suvažiavimo posėdžiams, paskambinau Janinai. Ji pažadėjo už pusvalandžio pasiimti mane prie Sopulingosios Dievo Motinos vienuolyno. Turėdamas laiko, paklausiau budinčią vienuolę, ar negali nueiti į jų koplyčią trumpai valandėlei, kol visi suvažiavimo dalyviai išsiskirstys.

Koplyčia labai jauki, apšviesta keliomis prie altoriaus žvakėmis. Koplyčioje buvo tik viena senutė vienuolė, bet ir ji tuoj išėjo. Likau vienas. Užmiršau laiką, kur nėra minučių, valandų. .. čia tik dienos šviesa ir nakties tamsa. .. Pirmą kartą savo gyvenime buvau vienu vienas su Juo... Jis kalbėjo, o aš klausiau... Kokia laimė būti taip arti Jo...

— Davatkėle, laikas mums eiti...

— Einame, — sakau, paėmęs jos ranką. ..

Automobilis sukinėjosi siauromis Brocktono gatvėmis. Greitai pasiekėme nedidelį gražų namą. Butas labai jaukus.

— Kodėl tu nieko nesakai? — girdžiu lyg per sapną jos balsą.

— Aš kalbu, aš daug kalbu, tik tu turbūt negirdi, — atsakiau. — Mane džiovina troškulys. Turi šalto vandens?

— Paragausime mano darbo vyno, sako ji. — Tu toks užsisvajojęs...

Sudribau minkstasuojuje. Vyną maukte išmaukiau. Paprašiau dar vieną. Prisipyliu trečią stiklinaitę.

— Jaukus butas, — sakau dairydamasis, — tai tu čia gyveni?

— Ne, — įbedusi į mane akis, žiūri, — čia mano draugės butas. Ji našlė. Išvyko

kelioms savaitėms į Floridą. Aš visados atsikeliu čia gyventi savaitei kitai, kai ji išvyksta. Mudvi esame labai vienišos ir viena kitą dažnai lankome. Beje, kaip patinka mano vynas?

— Nesu didelis vyno mėgėjas, bet jis man skanus, labai skanus, — sakau, tuštindamas trečią stiklinaitę. — Atsigavau, vynas atgaivino. Man reikėjo atgaivos.

— Tau tikrai reikėjo atsigavinti, — ji juokėsi.

— Prisipažinsiu, kad mane labai domina vienuolių gyvenimas. Kartą prie Čikagos esančiame jėzuitų vienuolyne atlikau trijų dienų rekolekcijas. Tos dienos visuomet pasiliko mano atmintyje. Jei aš galėčiau, turėčiau pinigų, norėčiau kasmet kelias savaites praleisti vienuolyne. Mane labai žavi vienuoliai trapistai.

— Cha, cha, — juokiasi Janina, — nori atgailauti už savo nuodėmes?

— Kur tu išmokai gaminti tokį gerą vyną? — pildamasis paklausiau.

— Gyvendama Pietų Vokietijoje, apie metus praleidau vienuolyne. Tos vienuolės gamino vyną. Išmokau ir aš. Išmokau ir gerti, bet neišsigąsk — daug negeriu. Laikaisi vienuolės pasižadėjimo. Vienuolės vyną vartoja, bet nesisvaigina.

— Vynas žadina apetitą, — juokiausi, pajutęs virtuvės kvapą.

— O dabar tave pavaišinsiu Bostono žuvimi, — pasakė, kviesdama į valgomąjį.

— Karališkas priėmimas, — sakau, sėdamas prie stalo, — kristalai, porcelianas, sidabrinės žvakidės, vinas, vienuolė ir kvepianti žuvis su gausybe įvairių priedų. Ko dar trūksta?

— Pridėk dar, kad svetimame bute vedęs vyras su vienuole, vienu du, vakarieniauo, — juokėsi ji. — Galėsi rašyti kelis mėnesius. O jei dabar kas nors mus užtiktų ar būtų matęs čia ateinančius ir vidurnaktyje išeinančius, užtektų kalbų metų metams. Klausytumėm ir mums ausys linktų. Tavo žmona skęstų ašarose.

— Piktas kalbas skleidžia ir visokias intrigas kuria tie, kurie patys savimi nepasitiki arba yra linkę tokius įvykius išgy-

venti, o gal ir išgyveno. Jeigu jie taip daro, tai mano, kad ir kiti turi taip daryti. Mes į tave akmenį ir šauks: "Negi poterius kalbėjo vienuolė su vedusiu vyru!"

— Prisiklausiau aš tokių kalbų iki valios. Šimtus šimtų istorijų girdėjau. Daugybė nebūtų ir negirdėtų pasakojimų pasiekė mane. Todėl ir keičiau gyvenamąsias vietas, pasidariau atsiskyrėlė, slėpius nuo žmonių, kad jie negalėtų drabstyti mane purvais.

— O kodėl tu norėjai su manimi pasikalbėti? — pertraukiau jos kalbą, pats išsigandęs tų žodžių. — Atsiprašau už tokį klausimą.

— Cha, cha, cha, — ji labai nuoširdžiai nusijuokė. — Tu turbūt nežinai, kad mudu kadaise susirašinėjome laiškais.

— Esu gavęs iš vienuolių laiškų, bet tikrai ne iš tavęs.

— O ar negavai laiško su penkiais doleriais ir prašymu atlaikyti šv. Mišias?

— Tai tu buvai ta dosnioji? — paėmiau jos ranką.

— Tu tada "Žvaigždės" žurnale parašei keletą straipsnių apie Senąjį Testamentą. Man jie labai patiko. Pagalvojau, kad reikia pasiųsti tam kunigui nors kuklią auką, gal daugiau rašys.

— Tiesa, kartą gavau "Draugo" adresu man rašytą laišką ir nustebau, kad prie mano pavardės pridėta *kun.* Atplėšęs laišką, radau penkis dolerius, gražią padėką už straipsnius ir prašymą pasimelsti už mirusių tėvus. Pinigus perdaviau *kun.* redaktoriui, o aukotojai parašiau laišką.

— Aš tavo adreso neturėjau. Maniau, pasiūsiu į "Draugą", o jie perduos tam kunigėliui.

— Tą laišką su voku laikau, kaip archyvo didelę brangenybę.

— Ir tavo atsakymą aš tebelaikau. Man labai patiko tavo teisinimasis. Ar atsimeni, ką rašei?

— Atsimenu, kad rašiau ilgą laišką, ko paprastai nemėgstu daryti. Nemoku laiškų rašyti.

— O aš tau rašiau kitą laišką — atsakymą. Rašiau kelis laiškus, bet nė vieno neiš-

siunčiau. Rašiau ir draskiau, Nedrįsiau išsiųsti.

— Tu tada pasirašei "vienuolė", bet pavardė buvo kita.

— Prie savo vardo pridėjau šių namų šeimininkės, mano draugės, pavardę. Tokiu būdu aš vedu slaptą susirašinėjimą.

— Tai dabar kalbasi buvusi vienuolė su buvusiu "kunigu". Tokį susitikimą tikrai reikia aplaistyti vynu, — pasiūliau.

Pavalgę persikėlėme į salonėlį. Jį puošė dailininkų Vizgirdos ir Galaunės kūriniai.

— Dabar tu papasakok, kaip žadėjai, savo vienuolišką istoriją. Ar galiu užsirašyti?

— Rašyk. Tik pavardes pakeisk. Be to, mačiau, kad suvažiavime turėjai rekordavimo aparatėlį. Nenorėčiau, kad rekorduotum. Beplepėdama galiu ir per daug išsiplėpti, ko nenorėčiau, kad kiti žinotų. Tavimi pasitikiu, kitaip nebūčiau ieškojusi šio mudviejų susitikimo.

— Ar nemėginai rašyti?

— Vedu dienoraštį, bet rašyti nesiseka. Aš mėgstu matematiką, o vienuolyne buvau gailestingoji sesuo.

— Dabar dirbi ligoninėje?

— Pradėsiu tau pasakoti nuo savo jaunystės dienų, nuo gimnazijos laikų, — jos žvilgsnis paskendo tolumoje. — Būdama septintoje klasėje, įsimylėjau Andrių Galinį. Jis buvo gimnazijos pažiba. Gražus, dailiai nuaugęs, garbanotais plaukais, gabus mokinyš, šaunus sportininkas, pradedantis poetas. Mes sakydavome, kad "visos mergaitės dėl jo ėjo iš proto". Gimnazijos šokiuose nuo mūsų jį viliojo mokytojos, ypač naujai atkeltoji gimnastikos mokytoja, kuri taip pat buvo graži. Tarp mergaičių jis nardė, kaip žuvis ežere.

— O jis tave mylėjo? — pertraukiau jos kalbą.

— Ar gali sugaudyti vėją laukuose, ar gali tikėti vyro žodžiais apie meilę? Jis sakė mane mylįs, bet į mano meilės laiškus atsakydavo eilėraščiais. Pradžioje tikėjau eilėraščių posmais, surasdavau ir jų prasnę, galvodavau, kad apie mane rašo, kad man jie būdavo skirti. Bet vėliau sužinojau, kad

kai kuriuos tuos pačius eilėraščius jis siųsdavo ir kitoms mergaitėms.

— Ar jis kada nors prisipažino tave mylįs? — paklausiau,

— Tai ir skaudino labiausiai man širdį, kad jis sakydavo, jog mane myli, labai myli ir myli tik mane vieną, — tai sakydama, giliai atsiduso. — O aš ir pasilikau, burdama ramunės žiedais: myli — nemyli. Su kitomis mergaitėmis, kaip jis tvirtino, tik draugaudavo. Taip ir bėgo mano septintos klasės mokinės dienos. Daug džiaugsmo išgyvenau, daug apsvylimų turėjau, daug ašarų išliejau. Visa mano stiprybė buvo gilus religingumas.

— Ar tau nepadėjo savo patarimais brolis kunigas? — pertraukiau kalbą.

— O taip, labai daug padėjo, — sunėrusi rankas ji nukreipė žvilgsnį į Nukryžiuotąjį, kabantį sienoje. — Mokslo metų gale mes, septintokai, turėjome vakarą su aštuntokais. Tai buvo tradicinis raktų perdavimo balius: aštuntokai atsisveikina, o mes užimame jų vietą. Kaip visados, vyrai slaptai gėrimų pasirūpindavo. Andrius buvo aštuntokas. Po vieno šokio mudu išėjome į parką pasivaikščioti. Išslinkome slapta, nes po 9 valandos vakaro gimnazistai negalėjo būti parke. Kalbėjome apie meilę, apie ateitį, apie Andriaus studijas. Netrukus turėjome išsiskirti. Mūsų tėviškės buvo toli viena nuo kitos. Andrius atsisveikindamas norėjo mane pabučiuoti, bet aš nesileidau.

— Šventuolėlė buvai?

— Šventuolėlė ar ne, bet, sulaukusi aštuoniolikos metų, su berniuku dar nebuvo pasibučiavusi. Mudu galinėjomės. Norėjau ir aš pasibučiuoti, bet bijojau. Kovą laimėjo jis. Kuo toliau, tuo labiau aš svaigau jo glėbyje. Jis ėmė siekti... Aš nuo jo pabėgau verkdamas. Apsivyliau Andrium, apsvyliau jo meile. "Tau tik į vienuolyną stoti", — Andrius riktelėjo. O aš jam atsakiau: "Geriau aš vienuolė būsiu, negu tavo mergšė!"

— Ir nuo tada tu pasirinkai vienuolės kelią?

— O ne! Truko dar visi metai, iki galutinai apsisprendžiau būti vienuole.

— Ar po to su Andrium nesusitikai?

— Susitikau. Jis man rašė laiškus, bet aš neatsakiau. Sklido kalbos, kad gimnastikos mokytoja laukiasi vaiko. Ji išvyko į Kauną. Visi įtarė, kad vaiko tėvas Andrius. Jis gyniojosi man, kad visos kalbos — piktas prasimanymas. Sakė, jis jos nemylįs. Kartą atsiuntė jam rašytą jos meilės laišką. Jis negražiai juokėsi iš jos. Aš tuo labai pasipiktinau. Tą laišką grąžinau jam.

— Ar tu tikėjai, ką jis sakė?

— Jei nebūčiau pati išgyvenusi to pavasario nakties įvykių, tikriausiai būčiau tikėjusi, o dabar gi aš turėjau progos pati savo kailiu patirti jo polėkius.

— Ir tu tada, apsigyvensi meile ir jam keršydama, įstojai į vienuolyną?

— Ir taip, ir ne. Kaip sakiau, aš buvau labai religinga ar, geriau sakant, troškau, norėjau tokia būti. Visi tie pergyvenimai pastūmėjo mane ieškoti kitos meilės, gražesnės, kilnesnės, pastovesnės. Mes dažnai kalbame apie amžiną meilę. Bet amžina meilė yra tik viena, tik dangaus vartų padovanota meilė.

— Tai tu nemylėjai Andriaus?

— Mylėjau, labai mylėjau. Ir tai nebuvo gimnazistiška meilė, kuri paprastai keičiasi su metų laikotarpiais.

— Sunku buvo apsispręsti eiti į vienuolyną?

— Apsisprendimui skyriau visus aštuntos klasės mokslo metus. Ligi to laiko buvusi daugiau kiek užsidariusi, kukli, mokslui pasišventusi, susidraugavau su mergaitėmis, kurias, kaip įprasta, vadina "nerimtomis". Iš tikrųjų jos nebuvo tokios nerimtos. Gal jos blogiau mokėsi, mėgo šokius, draugavo su berniukais, nepriklausė religiniams būreliams, eidavo slaptai į kinas, nesilaikydavo griežtų gimnazijos potvarkių, turėdavo pasimatymus su kitais vyrais, ne tik su gimnazistais. Pasibučiavimas joms nebuvo didelė nuodėmė, kaip mus gąsdindavo per rekolekcijas, bet šiukštu rūtų darželio neleido niekam trypti. Iš tų draugysčių aš daug pasimokiau. Gyvenusi tartum

šiltą vasarą, patyriau rudens darganų, žiemos šalčių. Iš ramaus uosto patekau į audringesnius vandenį. Iš jų girdėjau įvairių įvairiausių pasakojimų apie Andrių. Ir gerų, ir blogų. Kai kurios prisipažino jį mylinčios, kitos — apsigyvenusios. Susidariau vaizdą, kad jis yra mėgėjas pasigaudyti mergaičių sijenėlių. O ir mergaitės viena už kitą labiau stengėsi tuos klostytus sijenėlius laidyti, viliodamos Andrių. Dėl to aš kaltinau Andrių ir kartu teisinau. Kaltas jis, kaltos ir mergaitės. Skaičiavau pliusus ir minusus. Niaukėsi vis tamsesni debesys, o uždegta kita žvakelė, kurios šviesa vis labiau plėtėsi, didėjo. Ėmiau kopti į Biliūno pasakos kalną, kur degė didelis laimės žiburys, kurį palietus, pasiskeistų tūkstančiai laimės žiburėlių. Tas kalnas — tai vienuolyno rūmai. Tas žiburys — tai negęstanti amžina meilė. Kalną pasiekti nebuvo sunku, nes gerai žinojau kelią į jį. Kalnas buvo status ir labai uolėtas. Pasiryžimas ir drąsa viską nugalėjo, nors kopti aukštyne, ypač pradžioje, buvo gana sunku. Kopiau dienomis, ilsėjaisi nakties metu ir džiaugiais laimėjimais.

— Viena pati kopei į tą laimės kalną?

— paklausiau, matydamas jos išdžiūvusias lūpas ir pasiūlydamas kavos.

— Turėjau talkininkų. Vieni parūpino reikalingas virves, kiti aprangą, tretį maisto. Aš buvau prisisotinusiu duona nuo dangiškojo stalo. Uolos man buvo kaip tie gyvieji akmenys, iš kurių statydinaus dvasinius namus. Virvės mane kėlė aukštyne, kad pamatyčiau spindesį kalne, kur Kristus garbingai atsimainė. Mano apranga buvo išausta iš gailėstingumo, nusižeminimo ir pasiaukojimo siūlų.

— Tu labai lyriškai papasakojai savo pašaukimo paslaptis, — pertraukiau jos pasakojimą. — Kaip išsiskyrei su Andrium? Ar jis žinojo, kad tu galutinai apsisprendei eiti į vienuolyną?

— Padarykime trumpą pertraukėlę, — pasiūlė Janina. — Pritrūkome kavos, padarysiu sumuštinį, matau, kad išalkai.

(Bus daugiau)

Kuriuo keliu pasukti?

Gerbiamasis Redaktoriau,

Būčiau labai dėkinga, jei "Laiškuose lietuviams" man atsakytumėt į šį klausimą, kurio pati jokia būdu neįstengiu išspręsti. Esu jau devyniolikos metų. Draugauju su berniuku, kuris man ir mano šeimai labai patinka. Galėčiau su juo sukurti šeimą, bet vis nedrįstu, nes dažnai juntū kažkokį vidujinį traukimą į vienuolyną. Taip pat prisimenu daugelio savo draugų ir draugių neseniai sukurtas šeimas, kurios po vienų kitų metų sugriuvo.

Mano tėvai stojimui į vienuolyną labai priešingi. Kartą apie tai užsiminiau ir vienam savo pažįstamam rimtam asmeniui. Jis tik pasijuokė ir man pasakė: "Iš tavęs būtų tokia vienuolė, kaip iš manęs astronautas. .." Nežinau, kaip galėčiau apsispręsti ir savo pašaukimą pažinti.

Viena mano draugė, su kuria mokyklos suole pasvajodavome apie vienuolyną, ištekėjo ir jaučiasi nelaiminga, nors dar ir nesiskiria. Kita mano pažįstama, kelis mėnesius išbuvusi vienuolyne, išstojo ir ištekėjo. Sako, kad dabar savo gyvenimu patenkinta. Kaip visa tai suprasti ir išaiškinti?

Atsakymo laukianti *Rasa*

Mieloji *Rasa*,

Ne kiekvienas žmogus gali lengvai savo pašaukimą pažinti. Kai kurie jau nuo mažens jaučia traukimą į vieną ar kitą luomą ir, jį pasirinkę, jaučiasi laimingi. Kiti turi daug su savimi kovoti, galvoti, planuoti ir vis nežino, kaip apsispręsti. Kartais jiems pasiseka surasti tikrą pašaukimą, bet kar-

tais ir suklysta. Rimtas patarėjas čia yra labai naudingas. Gal tas asmuo, su kuriuo Tu kalbėjai, tikrai yra įsitikinęs, kad Tu neturi pašaukimo, bet gal jis tik nerimtai ir lengvapėdiškai į šį reikalą pažiūrėjo. Yra žmonių, kurie mano, kad rimtas, gabus berniukas ar graži, jauna mergaitė į dvasinį luomą netinka, kad ten eina tik tie, kurie niekur kitur netinka. Patarčiau pasikalbėti su koku nors kunigu, kuriuo Tu visiškai pasitiki.

Iš Tavo minėtų pavyzdžių taip pat aišku, kad, abejojant, kuriuo keliu pasukti, yra mažesnė rizika rinktis vienuolyną negu moterystę, nes iš vienuolyno, jei nepatiks, galima išstoti, o kartą priėmus Moterystės sakramentą, išskirti gali tik mirtis. Kiekviename vienuolyne yra naujokynas — ilgesnis ar trumpesnis bandymo laikas: jame kandidatė ar kandidatas turi pakankamai progų pamatyti, ar vienuolyno gyvenimas patinka, o vienuolyno vyresnybė taip pat turi daug progų įsitikinti, ar norintis įstoti asmuo yra tinkamas vienuoliniam gyvenimui.

Moterystėje jokio bandymo nėra. Yra tik priešvedybinis draugavimas, bet kartais ir po labai ilgo draugavimo gali padaryti klaidą ir ištekėti nelaimingai. Jau ne viena jaunamartė skundėsi, kad prieš vedybas jos sužadėtinis atrodė kaip angeliukas, betrūko tik sparniukų, o tuoj po vedybų staiga išaugo ragučiai...

Tad patariu pačiai dar labiau ir rimčiau apsigalvoti, pasiklausti kitų patarimo, o paskui ryžtis vienam ar kitam gyvenimo keliui. Esu įsitikinęs, kad kiekvienas žmogus gali laimingai eiti bet kuriuo gyvenimo keliu, jeigu tik turės pakankamai valios pasitaikančias kliūtis nugalėti ir žinos, kam jis gyvena, kam kenčia, kam aukojasi. Jeigu nesuprasi gyvenimo prasmės ir aukos vertės, jeigu ieškosi tik savo malonumų ir patogumų, jokiame pašaukime nebūsi laiminga. Bet jei suprasi, kad šis gyvenimas yra ne tikslas, o tik priemonė pasiekti amžinam tikslui, tada kiekviename pašaukime galėsi rasti laimės.

Redaktorius

Dievas išėjo ieškoti paklydusio žmogaus

Nina Gailiūniene

Kas nežino tų gražių pasakų? Sesuo išeina ieškoti savo dvylikos brolių, kuriuos raganiška pamotė pavertė juodvarniais. Suranda ir parveda į tėvo namus.. . Princesė, varlės prašoma, ją pabučiuoja. Pabučiavimas pralaužia užbūrimo kerus. Varlė atviršta į prinčą... Arba vėl — pabučiavimu princas pabudina amžiais miegojusią gražuolę..

Tos nuostabiai gražios pasakos sukurtos ant realybės pagrindo. Pasaulyje grumiasi dvi jėgos — blogis ir gėris. Tačiau realybė yra įdomesnė už pasaką. Dažnai net sunkiau patikėtina. Toks įvykis atsitiko žmonijos istorijoje. Dievas išėjo ieškoti paklydusio žmogaus..

Modernus žmogus, pasiekęs negirdėtus laimėjimus technikoje, dega smalsumu sužinoti apie kitas planetas. Ar yra kur gyvybė? Svarbiausia — racionali būtybė. O jei tokia yra, koks jos inteligencijos laipsnis? Aukštesnis už žmogaus, ar žemesnis?

Kol kas tie "sutvėrimai iš kitų planetų" matomi tik kino ir televizijos ekranuose. Bene garsiausias iš visų bus "E.T.", užkariavęs žmonių širdis keliuose kontinentuose. "E.T." išvaizda? Lietuvos kaimietis pasakytų — nei velnias, nei gegutė... Ne žmogus, tačiau protingas sutvėrimas. Pilnas gerumo. Nepavojingas net vaikams, nors turintis antžmogiškų galių. Kad jis toks, o

ne kitoks, pateisina viena aplinkybė — nežinia, iš kur jis atsirado žemėje...

Panašiai galvojo žmogus prieš 2000 metų. Žydai laukė Mesijo, Dievo siųstojo, išgelbėti "Išrinktosios tautos". Tokiai misijai skirtasis, pagal to laiko žmogaus galvoseną, turėjo būti antžmogis, "nežinia, iš kur atsiradęs"... O įvyko visai kitaip.

Ta dieviškoji odisėja — Dievo ieškojimas žmogaus — yra aprašyta Šventraštyje, kurį sudaro Senasis ir Naujasis Testamentas. Mes, krikščionys, žinome tos dieviškosios odisėjos finalą. Dievo Sūnus gimė Betliejuje. Gyveno iki 30 metų amžiaus Nazarete, kur buvo žinomas kaip staliaus Juozapo ir Marijos sūnus. Savo dieviškąją prigimtį ir pasiuntinybę atskleidė tik paskutiniaisiais trejais metais, skelbdamas Evangeliją — Gerąją Naujieną.

Savo gyvybės auka ant kryžiaus Jis nuplėšė šėtoniškus kerus — nuodėmę nuo žemės vaikų ir grąžino jiems amžinojo gyvenimo paveldėjimo teisę. Atlikęs žmonijos gelbėjimo misiją, Jėzus grįžo pas savo Tėvą. O žemės broliams Jis paliko kelrodį į amžinybės namus, kuriuose laukia mylintis Tėvas ir priklausęs paveldėjimas...

Katalikai nepratę šventraščio skaityti. Ar neužtenka girdėti Šventraščio ištraukas per mišias? O jeigu jau skaityti, tai tik Naująjį Testamentą. Kam mums reikalingas Senasis Testamentas?

Ogi reikalingas dėl to, kad tik Senajame Testamente kalbama apie žmogaus sutvėrimą ir nupuolimą. Taigi tik S.T. duoda atsakymą, iš kur pasaulyje atsirado blogis, vadinamas nuodėme. Kas žmogų į nuodėmę įtraukė? Kaip nuodėmė pakeitė žmogaus prigimtį ir jo santykį su Dievu? Kodėl pagaliau pats Dievas turėjo ateiti į žemę, nes žmogus buvo praradęs kelią į Dievą. .. Žodžiu, be pirmapradės nuodėmės išaiškinimo Senajame Testamente nebūtų suprantamas išganymas per Dievo Sūnų Jėzų Kristų Naujajame Testamente.

Senąjį Testamentą, Katalikų Bažnyčios priimtą, sudaro 46 knygos. Dėl aibės vardų, negirdėtų vietovių, įvairiausių smulkmenų

ir daugybės kartojamų aprašymų nėra lengva Seną jį Testamentą nei skaityti, nei suprasti.

Šiais metais "Reader's Digest" išleido trečdaliu sutrumpintą Bibliją. Kai kurie protestantai, ypač vadinamųjų fundamentalistų dvasininkai, pasipiktino. Girdi, tai Dievo žodžio išniekinimas. O Hartfordo diecezijos arkivyskupas J. F. Whealon pagyrė tą kondensuotą Biblijos laidą ir patarė pasauliečiams skaityti. Tačiau skaitydamas ir sutrumpintą laidą, vis tiek keliauji per mišką, nors jau apvalytą nuo brūzgynų. Kad ir lengviau eiti, bet pasilieka tas pats pavojus paklysti.

Lengviausia klystkelių išvengti, keliaujant su vadovu. Šventraščio žinovas Antanas Rubšys yra parašęs tokį vadovą, pavadintą "Raktas į Senąjį Testamentą". Tai plati mokslinė studija, turinti daugiau kaip 500 puslapių. Ir tai tik pirmoji dalis.

Vien tik veikalą pavarčius, gauni įspūdį, kad autorius dėjo daug pastangų įsiteikti skaitytojui. Meniškas išleidimas, lengvas stilius, gausios iliustracijos, brėžiniai, lentelės, žemėlapiai ir puikios nuotraukos. Knygą paėmęs į rankas, neskubi padėti.

Veikalo turinys padalintas į 10 skyrių. Nors S.T. prasideda pasaulio bei žmogaus sutvėrimu ir jo nupuolimu rojuje, autorius prie Pradžios knygos ilgiau nesustoja. Jo dėmesio centras yra žydų išėjimas iš Egipto nelaisvės. Ir suprantama kodėl.

Kaip N. Testamento kulminacinis punktas yra Kristaus mirtis ir prisikėlimas, taip S. Testamento esminis įvykis yra išėjimas iš Egipto ir Sandoros sudarymas. Apie tą įvykį žino net ir mažiausiai informuotas krikščionis. Bet kaip tik čia ir prasideda klaidingas supratimas apie Dievo intervenciją į žydų tautos gyvenimą.

Susidaro toks įspūdis: na, ir lengva buvo žydams tikėti Dievo apvaizda. Tiek pavieniams asmenims, tiek visai tautai. Tik pagalvok! Dievas išveda žydus iš Egipto nė kojų nesušlapusius, o faraono kariuomenė žūva jūroje... Nėra duonos dykumoje — mana iš dangaus krinta... Nėra vandens — Mozė stuktelia su lazda uolą, ir iš-

trykšta gairus šaltinis... Minia reikalauja mėsos — Dievas nusileidžia. Nesiuočia keptų karvelių į burnas, bet putpeles tiesiog į rankas. ..

Istorija rodo, kad daug tautų keliavo iš vienos vietos į kitą. Tik vieniems žydams pats Dievas paskyrė vietą gyventi. Davė Kanaano žemę, pienu ir medum tekančią... Kovose su priešu pergale užtikrinta, nes pats Dievas "Sandoros skrynioje" keliauja į mūšį... Kartais net nereikia nė mūšio. Jericho miestą žydai paėmė tik pūsdami trimitus. .. Ir ko Dievas už visa tai reikalauja iš savo "Išrinktosios tautos"? Ogi tik vieno dalyko — ištikimybės.

Čia paminėti įvykiai tikri, bet gyvenimo tikrovė netikra. Vaizdas visai pasikeičia, kai "Rakto į Senąjį Testamentą" autorius atskleidžia kasdienos gyvenimą. Jis pabrėžia, kad žydai atpažįsta Dievo globą ir veiklą gyvenimo tikrovėje. Dievas gelbsti ten, kur žmogaus pastangų neužtenka. Bet toli gražu nelepina nei pavienių asmenų, nei žydų tautos.

Imkim kad ir Abraomą. Būdamas turtingiausias Uro krašte, jis gyveno saugiai ir patogiai. Senatvėje, paklusdamas Dievui, turi savo kraštą apleisti ir keliauti 2000 mylių į nežinomą Kanaano žemę. Koks turi būti nusivylimas, kai ten randa badą ir turi pasitraukti į Egiptą. ..

Dar nepakenčiamasis gyvenimas atsiėmė žydams, išėjus iš Egipto. Egiptą jie apleido su visa turima gyva ir negyva manta. Keturiasdešimt metų bastytis nuo vienos oazės iki kitos — tai ne pyragai, kad ir iš saldžios manos iškepti. .. To negana. Kivirčiai, barniai, intrigos tarp įvairių genčių taip apkartino Mozės gyvenimą, jog jis maldavo Dievą, kad ir mirtimi išvaduoti jį iš "kietasprandžių" minios. Bet per 40 metų iš tos padrikos minios Dievas išsiaugino sau "Išrinktąją tautą" dykumos smėlynuose.

Palaižius vieną kitą S.T. vietą, ima pagunda apkaltinti žydus už jų neištikimybę ir nedėkingumą Dievui. Autorius ir čia parodo priežastis bei aplinkybes, dėl kurių žydai prie savojo Dievo pridėdavo ir pagoniškus dievus. Užkariavę Kanaano žemę,

žydai ten rado įvairias žemdirbių gentis. Žydai, buvę dykumų nomadai, turėjo iš jų mokytis žemdirbystės. Kanaaniečiai, aišku, garbino žemės derliaus dievą Baal. Baal ir jo žmona Balaata buvo kosminiai gamtos dievai.

Žemdirbiai, gyvendami arti gamtos, prisiziūri, kad gamtoje viskas turi savo ciklą. Jokių vaisių ir prieaugliaus nebūtų be apsivaisinimo tiek augalų, tiek gyvulių ir žmonių gyvenime. Atrodo, natūralu tikėti, kad dievų lytiniai santykiai — hierogamija, t.y. šventoji santuoka, nulemia gamtos atgimimą ir žemės derlingumą. Suprantama, kad žydai, naujakuriai žemdirbiai, šalia savojo Dievo, kuris juos išvedė iš Egipto, pradėjo garbinti ir Baal, kad derliaus dievas laimintų ir jų laukus.

Matyti, kad ir Kanaane žydai nebuvo viešpačiai. Radę įvairių genčių gyventojus, jie turėjo arba nugalėti, arba išmokti su jais sugyventi. Net Palestinos vardą jie gavo nuo ten gyvenusių filistinų.

Kiekvienu atveju, žydai tikrojo savo Dievo niekad visai neužmiršo. Jie išlaikė net teokratinę (Dievas valdo) valdžios sampratą. Kai Gedeonas nugalėjo medianitus, jam žydai siūlė valdžią. O šis atsakė: "Aš jūsų nevaldysiu, nevaldys jūsų nei mano sūnūs. Jahveh (Dievas) jus valdys!"

Turint teokratinę valdžios sampratą, net ir karalius valdo Dievo vardu. Atseit įstatymai ir bausmės už jų sulaužymą vis skiriamos tikrajam valdovui — Dievui. Tas faktas išaiškina, kodėl S.T. Dievas yra nepaprastai žiaurus. Tokį jį žydai vaizdavo. Savo tautos kilimus ir kritimus taip pat aiškino nuodėmės ir atgailos ritmu.

* * *

Nors autorius teigia, kad jo mokslinė studija yra tik "raktas" į S. Testamentą, vis tiek verta veikalą skaityti, kad ir be Šventraščio. Gal net tokiu būdu labiau. Ta studija padeda suprasti du krikščioniui svarbius dalykus: Dievo gerumą bei ištikimybę žmogui ir žmogaus vertę Dievo akyse.

Dievas sutveria žmogų, panašų į save, t.y. turintį protą, laisvą valią ir nemirtingą

sielą, t.y. skirtą amžinai laimei. Nežiūrint žmogaus nepaklusnumo, sujaukiančio žmogaus gyvenimą ir Dievo planus, Kūrėjas jo neatstumia. Pažada gelbėtoją — Išganytoją.

Kiekvieną pažadą Dievas ištesi. Tik tarp Jo pažadų ir ištesėjimo yra marios laiko. Pvz., Abraomas pažadėto sūnaus turėjo laukti 25 metus. Tai jau labai ilgai trumpame žmogaus gyvenime. O Išganytojo reikės laukti tūkstančius metų..

Vyksta amžini karai, šeimos barniai sprendžiami ginklu. Ginkluoti apiplėšimai rodo, kaip žmogus mažai vertina kitą žmogų. O labiausiai civilizuotuose kraštuose, atrodo, kad šunims ir katėms (pets) rodoma daugiau meilės negu žmogui. Visai kitaip su Dievu. Net ir nupuolęs žmogus neprarado savo vertės Dievo akyse. Jis taip labai vertina žmogų, kad jį padaro savo veiklos partneriu. Su juo sudaro sutartį, vadinamą Sandora, tarsi lygus su lygiu.

Dievas savo pažadus Sandoroje ištesi, žmogus — ne. Nors dėl to Dievo planų įvykdymas smarkiai užvilkinamas, bet Dievas vis tiek nepažeidžia žmogui duotos laisvos valios.

Skaitant A. Rubšio veikalą, išryškėja gal pats įdomiausias dalykas. Dievas nieko nedaro, iš anksto apie tai nepranešęs žmogui. .. Apie kiekvieną įvykį S. Testamente (ir Naujajame!) buvo Dievo pranešta iš anksto. Tačiau Dievas nepasako nei laiko, nei aplinkybių, kada ir kaip Jo pažadas ar perspėjimas bus įvykdytas. Mozė, pranašai, apaštalai buvo akli kasdienos gyvenime, kaip ir mes. Nei ištikimasis Abraomas, nei mylimiausia Dievo Sūnaus motina Marija nebuvo labiau privilegijuoti, negu mes. Ir jie nežinojo, nei kas bus rytoj, nei kaip baigsis ši diena.

Kiekvienas skaitytojas vertins A. Rubšio veikalą savaip. Nėra reikalo man primesti savąją nuomonę. Tačiau sutikau knygą recenzuoti, autoriaus prašoma. Tai suteikia man privilegiją ne tik iškelti knygos plusus, bet ir minusus. Autoriaus laimei, minusai maži, palyginus su plusais.

Savo veikale autorius pateikia gausią medžiagą akademiškai. Jauti, lyg skaitytum

spausdintą paskaitų ciklą. Detalės reikalingos klasėje. Jos išprovokuoja klausimus ir diskusijas. Skaitytojui už klasės ribų būtų lengviau, jeigu autorius medžiagos gausą būtų išsijojęs ir pateikęs labiau apibendrinta forma.

Vietoje šimtmečiais vartoto žodžio *Bažnyčia*, autorius vartoja naujadarą *Bendrija*. Ar tas naujadaras čia reikalingas? Man vis tiek patikimiau skamba: "Tu esi uola, ant kurios aš pastatysiu savo *Bažnyčią*", negu: "... aš pastatysiu savo *Bendriją*". *Bažnyčios* tikrai nėra pragaras nesugriovė, o "*bendrijas*" be vargo sugriauna žmonės. . .

Didelė Šventraščio dalis buvo parašyta šimtmečiais vėliau nuo jame minimų įvykių. Iki to laiko religinė istorija buvo perduodama žodžiu iš kartos į kartą. Ši religinį turtą autorius vadina *kraičiu*. Tas žodis knygoje labai režia ausį. Mat mūsų kalboje jis vartojamas tik specifine, siaura prasme. *Paveldėjimas, turtas, lobis* tikrų daug geriau negu *kraitis*. (Lietuviai, perskaityt A. Rubšio knygą, turbūt pasakys, kad autorius turi didelį žinių bagažą apie Šventraščių, o ne, kad jis turi didelį kraitį... Ar ne tiesa?)

Na, o žodį "*žėri*" autorius tiesiog įsimylėjęs. Be jo — nėra iš vietos! "...pasakojimas *žėri* tikėjimo nuostaba. .. kova dėl žemės *žėri* žūtbutine aistra tautų istorijoje... lietuviai *žėri* žūtbutiniu noru turėti savo žemę..." ir t.t. Autorius, vartodamas tą žodį, turėtų prisiminti išmintingą mūsų patarlę: "Aukštas ir pelnuose *žėri*". Atseit, kas *žėri*, to neįmanoma paslėpti. O autorius išimtinai jį vartoja ten, kur "*žėrėjimą*" pamatyti reikia išsamių studijų. Ir tai vienam "*žėrės*", o kitam — ne. Priklausys nuo žmogaus intelekto ir įžvalgos.

Redakcijos pastaba. Visiškai pritariame straipsnio autorės nuomonei, kad *Bažnyčią* vadinti *Bendrija* netinka. Visiems aišku, kad *Bažnyčia* yra nelietuviškos kilmės, bet ką padarysi... Mes turime ir daugiau savo liturgijoje nelietuviškos kilmės terminų. Jie jau prigiję, įprasti, visų vartojami. Kiekvienoje kalboje tokių skolinių pasitaiko. Jeigu jiems galima rasti savo kalboje

gerą atitikmenį, tai gerai, bet ne visuomet lengva rasti. Arkiv. J. Skvireckas bandė įvesti graikišką terminą "*Eklezija*", bet jis nepriėjo. Nepriegis nėra "*Bendrija*", nors "*Tėviškės žiburiai*" ir vienas kitas dvasininkas labai stengiasi šį terminą "*įpilietinti*". Svarbiausia jis nepriegis dėl to, kad nėra labai tinkamas pavadinti *Bažnyčia*. Jis yra per daug bendro pobūdžio, vartojamas įvairiomis prasmėmis. Štai prieš kiek laiko buvo įsteigta tokia institucija, pavadinta "*Lietuvių katalikų bendrija*" (nors apie jos veiklą nedaug ką galima nugirsti). Didėnėse skautų stovyklose būna įvairios pastovyklės, pavadintos tokiais vardais: *Brolija, Seserija, Bendrija*... Šį terminą pritaikant *Bažnyčia*, *Bažnyčios sąvoka* yra labai sumenkinama, suprastinama, sukasdieninama.

Žodį "*kraitis*" autorius, žinoma, vartoja ne tiesiogine, bet perkeltine prasme. Tiesioginė šio žodžio prasmė yra tokia: nuotakos turtas (audekla, drabužiai, baldai ir kt.) — žr. "*Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*", Vilnius, 1972.

O dėl to "*žėri*" tai tiek galima pasakyti, kad jeigu viskas pradeda per daug *žėrėti*, tai gali pakenkti akims.

"Vėjas iš Rytų"

A. R.

Prieš septynerius metus Ava Saudargienė buvo išleidusi kelionių aprašymų knygą — "*Tolimųjų kraštų miražai*" ("*Nidos*" leidinys). Tada ji "*keliavo*" po Pietų Pacifiko kraštus (N. Zelandiją, Polineziją ir kt.), Meksiką, Šiaurės Amerikos žemyną, Japoniją, Aziją, Vakarų Europą... Knyga buvo skoningai išleista, su spalvotų nuotraukų viršeliu.

Ši naujoji tos pačios autorės knyga (1983 m. "*Nidos*" leidinys) yra per pusę plonesnė už aną, kuklesniu viršeliu, tačiau įdomi ir patraukli kelionių aprašymų skaitymui. Kur autorė keliavo šį kartą?

Iš Australijos ji skrido į Europą (Frankfurt, Vokietijoje), paskui per Kroatiją at-

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

KRAŠTOTYRA

Ukmergės rajone baigta tyrinėti Obelių senkapius. Tyrinėtojai rado tūkstančius vertingų senienų: darbo įrankių, ginklų, papuošalų. Vertingų senienų rasta, tyrinėjant Obelių ežero dugną.

sirado Jugoslavijoje, keliavo Balkanų kalnynu, gėrėjosi Austrijos (ypač sostinės Vienos) gražumais, pasuko į Lenkiją, kur turėjo progos pasimatyti su giminėmis iš Lietuvos, ir pagaliau jos lėktuvas pasuko atgal į Australiją, kur autorė dabar pastoviai gyvena.

Kelionių aprašymų knygų mes išėivijoje nedaug teturim (J. Kaributo ir dar gal porą), o straipsnių — nemažai. Ava Saugdargienė iš kitų šio žanro autorių skiriasi tuo, kad ji aprašo ne tik matytus kraštus ir žmones, bet ir lietuvio padėtį tuose kraštuose apskritai, bet ypač jos lankymosi metu.

Jos knyga "Vėjas iš Rytų" kaip tik tuo atžvilgiu ir įdomi, gal net mums brangi. Čia ji pateikia visą savų ir artimųjų išgyvenimų gamą, prakelaujant pro komunistų pavergtus (ar bent jų įtakoje) kraštus. Ir labiausiai jaudina autorę, taip pat ir skaitytoją, jos Lenkijoje susitikimas su giminėmis iš mūsų pavergtos tėvynės.

Knyga parašyta gražia kalba ir sklandžiu, vaizdžių stiliumi. Iliustruota kelionių nuotraukomis. Jos kaina "Nidos" knygų klubo nariams — 3 dol.

PAVADINIMŲ LENTELĖS

Asmenys, keliaujantieji po Lietuvą, skundžiasi, kad ne visose lankytinose vietose yra pritvirtintos pavadinimų lentelės. Norint sužinoti vietovės ar ežero vardą, reikia klausti vietinių žmonių. Jei nepaklausi — tai liks atmintyje tik ežeras kažkur rytų Lietuvoje. Kai kuriuose rajonuose, kaip Molėtų, Varėnos, Trakų, Ignalinos, didesnių kelių pašonėse arba ežerų pakrantėse pritvirtintos pavadinimų lentelės.

TELEVIZIJOS FILMŲ ŠVENTĖ

Dešimtoje televizijos filmų šventėje, kuri įvyko Alma Altoje, Lietuvos TV muzikinė juosta "Eglė", skirta vaikams, laimėjo pirmą vietą. "Eglė" sukurta Salomėjos Nėries eiliuotos lietuvių liaudies pasakos motyvais. Filmą režisavo J. Janulevičiūtė.

LIETUVOS ARTISTAI ISLANDIJOJE

Lietuviai artistai su dideliu pasisekimu koncertavo Islandijos pramonės įmonėse, ligoninėse ir mokyklose. Sostinėje Reikjavike buvo surengta lietuvių dailininkų paroda, kurioje buvo rodomi gintaro dirbiniai, medžio drožiniai, tautiniai lietuvių rūbai.

LIETUVIŲ POETŲ KNYGA VOKIETIJOJE

Leidykla "Folk und Welt" išspausdino antologiją "Dviejų šimtmečių lietuvių poezija". Joje surinkti geriausi lietuvių poetų klasikų ir amžininkų kūriniai. Pastaraisiais metais rytinėje Vokietijoje išspausdinta apie 50 lietuvių rašytojų ir poetų knygų.

KRAŠTOTYRININKŲ FAKULTETAS

Jau aštuoneri metai, kai Vilniaus V. Kapsuko universiteto visuomeninių profesijų fakultete įsteigtas kraštotyros skyrius. Per šį laiką paruošta 160 kraštotyrininkų. Kraštotyros skyriaus užsiėmimuose studentai mokosi rinkti kultūrai reikšmingą medžiagą. Praktinių užsiėmimų metu renkama medžiaga apie studentiškas tradicijas universitete, tvarkomi universiteto profesorių kapai, užrašinėjami buvusių auklėtinųjų atsiminimai apie studijų dienas. Kiekvieną

vasarą dviems savaitėms kraštotyriminkai vyksta į kaimą ir renka tautosaką.

LIETUVOS ARCHITEKTŲ SĄJUNGA

Lietuvos architektų sąjunga įsteigta 1945 m. Sąjungoje yra daugiau kaip šeši šimtai architektų. Sąjungoje veikia devyniolika kūrybinių komisijų. Lietuvos architektai dalyvauja įvairiose sąjunginėse bei tarptautinėse apžiūrose. Architektūra — tai kūrybinė veikla. Gyvenamasis rajonas — tai sudėtingos miesto įvairenybės ir asmeninio gyvenimo derinys. Gyvenamojo rajono savitumą lemia architekto sugebėjimas išryškinti vietovę. Architektas stengiasi padaryti naujus gyvenamuosius rajonus jaukesnius, sukurti aplinką, kurioje žmogus nesijaustų priedas prie betono. Žmogui ne tas pat, kokia jį supa erdvė, kokiam name jis gyvena. Nuo aplinkos priklauso žmogaus elgesys, nuotaika ir net darbingumas. Lietuvių architektų sąjunga skatina savo narių profesinį meistriškumą bei kūrybingumą.

GINTARAS GILIAI PO ŽEME

Manciškių apylinkėse, netoli Šventosios uosto, statybininkai, tiesdami gilias po žeme telefono laidus, nustebo, pamatę žemių krūvoje boluojančius gelsvus akmenukus. Tai buvo gintaras. Darbininkai, atidžiau apžiūrėję kasimo vietą, aptiko dešimtį gintarinių papuošalų, amuletų. Rado nuskeltą akmeninį kirvuką ir šerno iltį.

Šventojoje archeologai jau ištyrė daugiau kaip keturiasdešimt akmens amžiaus gyvenviečių. Archeologų nuomone, šiose vietovėse akmens amžiuje tyvuliavo ežeras, pakrantėse gyveno žmonės. Surasti papuošalai, pagaminti maždaug prieš penkis tūkstančius metų.

Vertingi Manciškių radiniai sudomino Lietuvos archeologus - istorikus. Radiniai perduoti Palangos gintaro muziejui.

CHORO "JAUNYSTĖ" IŠVYKA Į VIETNAMĄ

Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto akademinis choras "Jaunystė" buvo išvykęs į Vietnamą. Instituto mišrus choras yra vienas seniausių Lietuvoje. Cho-

ras yra koncertavęs Čekoslovakijoje, Bulgarijoje, Italijoje, Graikijoje ir kitose šalyse.

LAŠA ANT GALVOS

Vilnietis klausia "Tiesą", kodėl nemaža autobusų ir troleibusų po miestą važinėja netvarkingai? Lietuviai lyjant įlipę į autobusą ar troleibusą, dažnai matai tokį vaizdą: žmonės stoviniuoją, nors nemažai vietų prie langų neužimta. Stovinčius keleivius galima suprasti — koks gi malonumas sėstis ant šlapios kėdės, jei ir atsisėdus dar ant galvos įkyriai lašės pro plyšius?

STOTIS, KURIOJE TRAUKINIAI NESUSTOJA

Keliautojas nusipirko bilietą į Baisogalą. Įlipant į vagoną, bilietų niekas netikrino. Gan tolokai pavažiavus, palydovė, paėmusi bilietą, pasakė, kad šis traukinys Baisogaloje nestoja. Ji nieko negalėjo padėti. Patarė kreiptis į brigadininkę. Brigadininke pasakė, kad traukinys Baisogaloje nesustoja jau keletas mėnesių. Keliautojui paliko paslaptis, kodėl kasininkė ir dispečeris, nurodantis vagoną ir vietas, nežinojo, kad parduoda bilietus iki stoties, kurioje traukiniai nesustoja.

PARDUODAMI BALDAI SU BROKU

Kaunietis baldų parduotuvėje nusipirko miegamajam baldus. Parsivežęs namo ir išpakavęs, pamatė, kad abu lovų galai su dideliu broku: trūksta varžtų ir medvaržčių. Daug kartų lankėsi baldų parduotuvėje. Rašė pareiškimus. Iš Klaipėdos atvyko gamintojų atstovai, kurie liepė abu lovų galus nugabenti atgal į parduotuvę. Nuo pirmo dienos jau du mėnesiai praėjo, o lova dar tebestovi nesudėta.

NĖRA KUO NEŠTI PIENĄ

Kaimo gyventojams yra labai svarbu asmeniniame ūkyje pagamintus gaminius parduoti arba iškeisti į jiems reikalingas prekes. Pagrindinis ūkio gaminy — pienas. Pastaruoju metu žmonės susidūrė su neišsprendžiamais sunkumais — kur nusi-pirkti bidonėlį pienui nešti? Žmonės apvaikščioja Panevėžio, Kauno ūkinių prekių parduotuves, bet niekur jų negauna.

ŽUVINTAS RUDENĮ

Šiaip jau sekus ežeras vasarą dar labiau susmego, užaugo. Laiveliu plaukdamas vis į stačias žalias švendrynu bei nedrių sienas atsimuši, į raizgas klampynes įsivelsi. Viršvandeninė augalija tarpusavy susivijo, susipynė ir stoja neperšviečiama užkarda. Šiuose Žuvinto džiunglynuose tikras paukščių rojus. Gali pamatyti plaukiojančią ausuotųjų kragų šeimyną. Trys dryžiuoti kragiukai jau dideli ir gerai nardo. Neria žolėse ir ilgai nesirodo, rausiasi dugne ir ilgai neiškyla, ieško maisto. Iškyla gana toli ir tuoj vėl pranyksta tarp liūginų lapų. Suaugę kragai šaižiu balsu sukviečia visus draugėn ir leidžiasi su šemyna į kitą užutekį.

Plūdenų ir plūdžių ganykloje išplaukia didžiųjų ančių pulkas. Pereklė antis su beveik jau užaugintais jaunikliais. Ančiukai jau sparnuoti ir bando paskristi. Nepaiso anties perspėjimų ir nori toliau nuplaukti, daugiau pamatyti. Iš baltai žydinčio sąžalyno į atvirvietę lenda didžiųjų ančių gaigalai. Jų susirenka labai daug — ištisa gyva marška klote nukloja pašvendres. Gaigalai skubėdami lesa plūdes, renka kitokius vandens augalus. Pavojų pajutę, nekyla, kaip įprasta, būriu aukštyn, bet visi susigūžia ir skuba atgal į tankumynus, slepiasi lapijoje. Kelios akimirkos, ir gaigalų tiršto pulko lyg nebūta. Tik plunksnų lengvas kilimėlis supasi ant vandens.

Laukiai — drąsūs ir mažiau paslaptinigi. Jie nesislepia nuo žmonių ir nepaiso kitų paukščių. Laukiukai užaugę beveik su lig tėvais. Ramūs jie nepabūna nė minutės. Sukasi, nardo, linksi, caksi, vis ieško, vis skuba.

Rudgalvių kirų gyvenamajam plote jau nebegirdėti jų buvusio triukšmo. Nėra to didžiulio jų sambrūzdžio. Aštuoni tūkstančiai kirų porų Žuvinte išsiaugino po 2-3 kirukus ir jau juos išskraidino. Išlėkė kirai su vaikais ir plačiai pasklido po Lietuvos vidaus vandenį. Nuklydo į pajūrį, apsistojo upių kilpose, užplūdo laukus.

Lietuviai sako: paukštis lekia — plunksną meta. Atėjo visuotinis vandens paukščių šėrimosi laikas. Žuvinto ežere gausybė iš-

mestų įvairiaspalvių, įvairaus dydžio ir pavidalo plunksnų. Paukščiai senąsias plunksnas keičia — naujomis, tvirtesnėmis ir gražesnėmis. Gulbių plunksnų matosi mažai. Žuvinte neperinčios gulbės gyveno Metely, Dusioje, Žaltytyje, įvairiuose tvenkiniuose.

Vandens paukščių surašymas liepos pradžioje parodė, kad kai kurių rūšių atstovų daug mažiau, negu anksčiau. Daug retesnės juodųjų upinių žuvėdrų gyvenamosios vietos. Mažiau laukių, rudkaklių kragų, pievinių lingių, plovinių vištelių. Visai nesimato juodgalvių kirų, baltasparnių žuvėdrų, mažųjų baublių. Atrodo, kad šiems paukščiams neigiamos įtakos turi šaltos žiemos. Sparnuočių skaičių apsprendžia ir pasikeitęs Žuvinto ežero dugnas. Ežero dugnas daugelyje vietų liko be augmenijos, ištisai nuklotas dumblo. Kai kur pranyko maurabragiai, Dugno augalų pasikeitimus šiandien tiria mokslininkai. Botanikų nuomone, dabar Žuvinte vyksta žymūs ir sudėtingi pasikeitimai, kuriuos sukėlė antropogeniniai veiksniai, vandens reguliavimas.

Retų paukščių — didžiųjų baublių, nendrių lingių Žuvinte nemažėja. Lingių jaunikliai vos sutelpa lizduose. Gerai auga baubliai, kurie vos besuspėja pašerti jaunikius.

Įdomus Žuvinto šarkų likimas. Nepasisekė plėšrūnėms. Iš 20 žinomų lizdų jaunikliai neišaugo nė viename. Nukentėjo šarkų dėtys ir lizdai nuo kitų keturkojų plėšrūnų: kiaunių, šermuonėlių, žebenškščių, šeškų. Gamtoje veikia puikus gyvūnų saviregulavimas. Vos tik kurios nors rūšies individų prisiveisia per daug, į juos tuoj nukrypsta aštrios retinimo žirklės.

LIETUVOS RUDUO

Sudužo vasara. Pabėrė auksines šukes. Pirmasis besiantinanti rudenį pajuto berželis svyrūonėlis. Suskaudo jam širdį, ir jis pravirko geltonom lapų ašarom.

Ruduo turi savo muziką, spalvas, aromata ir gėlę. Ruduo — tai išsirpusių bruknių išbarstyti karoliai, tai duslus širdies plakimas ir dygūs rugienų šeriai. Vėsos prisigėrusios naktys ir varinis užsiplieskusio

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas—PROF. PETRAS JONIKAS

II. LYGINAMŲJŲ POSAKIŲ SKYRYBA

1. Visada išskiriami lyginamieji šalutiniai sakinio dėmenys (turintys tarinį), pvz.: Ir linksčiau suplakė širdis, akyse prašvito, *lyg saulė skaisčiau sušvito danguje.*

2. Sakinio dalimis einantys lyginamieji posakiai kableliais neskiriami, pvz.: Pasiveikino *lyg brolis su seseria.* Ir akis jo ne tokia šviesi *kaip anksčiau.* Loviai buvo ilgesni *nei žmogaus ūgio.* Geriau žvirblis rankoje *negu briedis girioje.*

Pastaba. Lyginamasis posakis, einantis po pažymimojo žodžio priedėliu arba aiškinamąja bei pridurtine sakinio dalimi, kableliais išskiriamas, pvz.: Aplink jį, *kaip žymiausių kaimo žmogų,* susėdę kaimynai. Visam kaimui, *kaip ir dvarui,* jis buvo tikras Mykoliukas. Šalta jo kalba, *lyg nenoromis,* nepadare įspūdžio.

---

klevo rausvumas bei salsvą graudulį sukeliantis išskrendančių gervių trikampis. Nuščiuvusių laukų rimitis.

Dar taip norėtuši vasaros džiaugsmus palaikyti rieškučiose, prie jos dosnaus stalo pasmagurianti. Pirmieji rudens šaltuko gnybtelėjimai paskelbė: gana! Ką padarysi — gana tai gana. Pavasarį pasėtas grūdas jau guli jaukioje pastogėje, ir aruodai pilni duonelės. Žemdirbys, bebaigiąs rudens darbus, ir įdiržusios jo rankos jau nusipelnė poilsio. Tebūnie, ruduo, tavo valia! Suskaičiuok, kas priklauso už pavasario spėką ir vasaros triūsą, ko verti buvo šie metai.

III. IŠPLĖSTŲ DALYVINIŲ, PUSDALYVINIŲ IR PADALYVINIŲ APLINKYBIŲ SKYRYBA

1. Bent vienu savarankišku žodžiu išplėstos dalyvinės, pusdalyvinės ir padalyvinės aplinkybės, turinčios prasminį bei intonacinį savarankiškumą, skiriamos kableliais, pvz.: *Išėjusi iš miško,* mergina net stabtelėjo. *Girdėdami jos pasakojimus,* vyrai tik juokėsi. *Žaltys, atsigręžęs į Eglę,* prašneko žmogaus balsu. *Katei įsisukus,* nešmižinėja pelės. *O mums be girdant bėruosius žirgelius,* panėrė lydekėlė. Vaikas, *norėdamas, kad jį paimtų kartu,* ėmė prašyti. Jis ilgai negalėjo užmigti, *prisiminęs tą netikėtą susitikimą.* Stebėjosi visa šeimyna, *girdėdama tokių keistų kalbą.* Motinai širdį lyg akmuo prislėgė, *begalvojant apie sūnaus būsimą kelionę.*

2. Išplėsti dalyviai, pusdalyviai ir padalyviai, neturintys prasminio bei intonacinio savarankiškumo, kableliais neskiriami, pvz.: Kai kas *ir nieko nepadareš* ilsisi. Motinai *net pagalvojus apie tai* rankos dreba. Visą vakarą *marti nosį nukabinus* vaikščioja. Tu *manęs iš aukšto žiūrėdamas* neįbaugini. Saulelė šildė savo spinduliais *ir kaip įmanydama* gaivino. Jis *labai susirūpinęs* grįžo iš darbo. Rytoj brigada dirbs laukuose *iki saulei leidžiantis.* Miško žvėrim *sunčiausia būna žiemai baigiantis.* Išėisi *tėvą baidydamas,* pareisi *duonos ieškodamas.* Ir vagis *nevagia kitiems matant.* Vaikas žiūrėjo *į mokytoją akis išplėtęs.* Visi eidavo *ne tik šventiškai nusiteikę,* bet *ir šventiškai pasipuošę.*

Pastaba. Tais atvejais, kai išplėstų dalyvinių, pusdalyvinių ir padalyvinių aplinkybių prasminis bei intonacinis savarankiškumas nėra ryškus, jų skyrimas arba neskyrimas kableliais nelaikytinas skyrybos klaida.

Iš šios paskutinės pastabos matyti, kad kai kuriais atvejais skyryba yra individualus dalykas: vienam atrods, kad sakinyje kablelio reikia, o kitam — ne. Gerai, kad Lietuvos kalbininkai tai suprato ir tokią "laisvę" aprobavo.

Čia paminėtos taisyklės labiau susidomėjusiems lietuvių kalba ir labiau šioje sri-

tyje išprususiems gal bus pakankamai aiškios, bet kai kuriems gal bus nelengva jas pritaikyti praktikoje. Ypač gal bus sunku atsiminti, kurie žodžiai yra laikomi ir kurie nelaikomi įterptiniais. Tad čia pateiksime tokių dažniau vartojamų žodžių sąrašą.

1. Įterptiniais laikomi ir kableliais išskiriami šie žodžiai: *laimei, nelaimei, mūsų laimei, mūsų nelaimei, žinoma, aišku, deja, beje, rodos, aiškus dalykas, savaime aišku, savaime suprantama, galimas dalykas, galima sakyti, be abejo, mano nuomone, mano galva, mano manymu, mano žiniomis, anot jo, pasak jo, anot jo žodžių, žodžiu sakant, žodžiu tariant, vienu žodžiu, apskritai kalbant, tiksliai sakant, tiesa, tiesą sakant, šiaip ar taip, be to, be kita ko, pavyzdžiui, vadinasi, viena, antra, trečia.. . , matyti, girdėti, atrodo, tik pamanyk, kalba, girdi, sako, rašo, žiūrėk, atvirksčiai, priešingai ir kt.*

2. Įterptiniais nelaikomi ir kableliais neskiriami šie žodžiai: *išties, iš tiesų, iš tikro, iš tikrųjų, iš viso, iš principo, esą, visų pirma, pirmiausia, greičiausiai, tikriausiai, veikiausiai, anaiptol, galbūt, turbūt, berods, rasi, rasit, mat, atseit, būtent, destis, taigi, taip, vargu ar, vargu bau, šiukštu, paprastai, štai, gal, antai, pagaliau, tartum, tarytum, tarsi, tuo tarpu, šiuo tarpu, maždaug, toli gražu, vis dėlto, palyginti ir kt.*

Trumpai iš visur

■ Visame pasaulyje, pagal paskutines Vatikano statistines žinias, yra 3.844 vyskupai, 411.074 kunigai, 8.647 diakonai, 70.621 brolis vienuolis, 952.043 vienuolės ir 236.847 katechetai. Jaučiamas kunigų padidėjimas. Teologijos studentų-klierikų 1981 m. buvo 68.633.

■ Visame pasaulyje katalikų skaičius siekia 800 milijonų, kas sudaro 17,5% visų pasaulio gyventojų, kurių yra 4^{1/2} milijardo.

■ Sovietų Sąjungos vyriausybė, kaip skelbia šveicarų informacija, stačiatikių Bažnyčiai grąžino Danilo vienuolyną, vieną seniausių visoj Rusijoje, nusavintą 1917 m.

■ Prancūzijoje pravestas apklausinėjimas parodė, kad to krašto gyventojų didžioji dauguma įtakingiausiu pasaulio žmogumi laiko popiežių Joną Paulių II.

■ JAV federalinis teismas Houstone atmetė Civilinių teisių unijos reikalavimą Harris apskrity uždrausti Kalėdų metu valdinius pastatus puošti religiniais paveikslais ir simboliais.

■ Švedijos ministeris pirmininkas Olaf Palme spalio 18 d. aplankė popiežių Joną Paulių II. Pats Palme po audiencijos pareiškė, kad tai buvo istorinis įvykis, nes iki šiol Švedijos vyriausybės vadovas niekada nebuvo aplankęs popiežiaus po to, kai Švedija prieš 550 metų buvo nutraukusi santykius su Apaštališkuoju Sostu. Švedams net buvo uždrausta tapti katalikais. Dabar viskas pasikeitė. Švedija 1983 m. užmezgė diplomatinis ryšius su Vatikanu.

■ Vatikane, Siksto koplyčioje, kardinolas Casaroli spalio 20 d. šv. Mišiomis užbaigė Lotynų Amerikos išlaisvintojo Simono Bolivarо gimimo 200 m. sukakties minėjimą.

■ Popiežius Jonas Paulius II parašė laiškus prezidentui Reaganui ir Sovietų Sąjungos Andropovui, skatindamas taikų sugyvenimą ir išryškindamas nusiginklavimo reikalą. Apie tai popiežius papasakojo vyskupams, baigiantis pasaulio vyskupų sinodui Romoje.

■ Kun. Pranas Dauknyš, pokaryje ilgiau darbuėsis Australijoje, dabar tęsdamas studijas dominikonų Šv. Tomo universitete, profesoriams įteikė disertaciją apie Bažnyčios persekiojimus Lietuvoje.

■ Belgijos vyskupai pasisakė už branduolinių raketų įrengimą jų šalyje. Tai paskelbdamas kard. Daneels pažymėjo, kad Evangelija yra prieš smurtą, bet kartu įpareigoja ginti gyventojus. Besmurtė laikysena negali atsisakyti savigynos. Atominiai ginklai savausiai yra pateisinami, kai tai siejama su abipusio nusiginklavimo pastangomis.

■ Niuvarko, N.J., arkivyskupijos kancleriu paskirtas pasaulietis J.C. Nehila. Jis paskirtas tvarkyti arkivyskupijos finansus, kuriuos iki šiol tvarkė prel. J. Petillo, o prel. Petillo paskirtas Seton Hali universiteto kancleriu ir Darlingtono seminarijos rektoriumi.

■ Florencijos dailininkas, vienuolis Fra Angelico (jis buvo žinomas ir Giovanni da Fiesole ir Guido da Vicchio vardais) Jono Pauliaus II paskelbtas palaимintuoju. Jo šventė — vasario 18 d.

■ Vietname komunistai nuteisė 12 kunigų ir vieną pasaulietį. Jėzuitų vyresnysis Cong- Doan nuteistas kalėti 12 metų.

■ Vatikano Valstybės sekretorius kard. Casaroli

dalyvavo jėzuito misininko Matteo Ricci 400 metų sukakties minėjime nuo jo atvykimo į Kiniją. Iškilmės buvo Maniloje. To miesto jėzuitų universitetas kardinolą Casarpli pagerbė, suteikdamas garbės daktaro laipsnį.

■ Maltos saloje rugsėjo 8-18 dienomis įvyko tarptautinis mariologinis kongresas, kuriame dalyvavo per 200 mokslininkų: teologų, pasauliečių, kunigų ir vienuolių. Savo stebėtojus buvo atsiuntę ir stačiatikiai, anglikonai bei protestantai.

■ Nikaragvoj sandanistų grupė sumušė vyskupą Bosco Vivas, sukliudė žmonėms eiti į kai kurias kitas bažnyčias, sumušė keletą kunigų ir mušė parapiečius. Jie kerštavo, kam vyskupai pasisakė prieš visuotinę mobilizaciją.

■ Albanijoje yra apie 300.000 katalikų. Jų padėtis ypatingai sunki, nes komunistai ateizmą yra įrašę net į krašto konstituciją. Komunistai Albanijoje nužudė 7 vyskopus, 111 kunigų, 10 klierikų ir 8 vienuoles.

■ Sen. Charles Percy pradėjo naują akciją už tikinčiųjų teises komunistų valdomose šalyse. Sudarė tam reikalui garbės komitetą, į kurį įeina buvęs prezidentas Fordas, buvę Valstybės sekretoriai: D. Rusk, W. Rogers, A. Haig. To garbės komiteto nariais taipgi yra kard. Bernardin, graikų stačiatikių arkiv. Iakovos, Notre Dame univ. rektorius Th. Hesburgh, sen. A. Dixon. Sudaryta ir patariamoji taryba. Lapkričio 9 d. Čikagoje prarastas apklausinėjimas apie Sovietų Sąjungos vykdomą žmogaus teisių laužymą ir apie priemones prieš tai kovoti. Patariamosios tarybos vykdomajame komitete yra įvairių tikybų atstovai. Į jį pakviestas ir dr. P. Kisielius.

■ Anglikonų kunigas Patrick Eastman, vedęs, iki šiol darbavęs Anglijoje, nusprendė nuo lapkričio vidurio keltis į Tulsa, Okla., ir čia ruošti šventimams į katalikų kunigus. Jo žmona taip pat nusprendė keltis į JAV ir tapti katalike. Nuo 1980 m. jau penki anglikonų (jie JAV-se vadinami episkopalais) kunigai tapo įšventinti katalikų kunigais.

■ Pasaulio vyskupų sinodas Romoje baigėsi spalio 29 d., užtrukęs visą mėnesį. Sinodas pabrėžė taikos reikalą tarp tautų, aptarė atgailos — atsinaujinimo sakramento pagrindinius dėsnius. Buvo išrinkta nuolatinė pasaulio vyskupų taryba iš 12 vyskupų; į ją įėjo ir Čikagos kard. Bernardin. Sinodo metu kanonizuotas kapucinų kunigas Leopoldas Mandiac, pasižymėjęs ilgomis darbo valandomis klausykloje.

■ Vatikano sluoksniai paskelbė apie popiežiaus Jono Pauliaus II pasiryžimą gruodžio 11 d. dalyvauti Romos liuteronų bažnyčios pamaldose, kur

bus minima 500 m. sukaktis nuo Liuterio gimimo. Popiežius pasiryžo ta proga pasakyti kalbą. Siekdamas tikinčiųjų vienybės, popiežius ir kitais atvejais yra dalyvavęs bendrose pamaldose su kitų Bažnyčių atstovais. Savo rašte, kuriame pranešė apie savo sutikimą dalyvauti tokiose pamaldose, popiežius pagyrė pastangas ieškoti bendro krikščioniško kelio. Lankydamasis Anglijoje, popiežius Canterbury katedroje buvo susitikęs su anglikonų vadais.

■ Didelio talento pianistas, koncertavęs didžiosiose salėse ir susilaukęs labai palankaus didžiosios spaudos įvertinimo, Theodor Prostackoff (William Smiddy) įstojo į lietuvių pranciškonų vienuolyną. Jis yra 30 m. amžiaus, pasiryžęs pasilikti broliuku, gyvena Kennebunkporto vienuolyne, praleidžia kelias valandas per dieną prie pianino ir, reikalui esant, atlieka koncertus lietuviams. Balandžio mėnesį Bostone, simfonijų salėje, po Vladimiro Horovitziaus koncerto jis buvo pakviestas skambinti jam surengtame pagerbime, kur dalyvavo garsūs muzikai.

■ Gvatemaloje keliomis kulkomis į galvą nušautas vadovaujantis katalikų veikėjas kun. Augusto Rafael Ramirez Monasterio. Jis anksčiau buvo kaltinamas vyriausybei nepalankiu veikimu.

■ Pasaulio vyskupų sinodo pirmininkai kardinolai Manning ir Ratzinger pasiuntė telegramas Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų apaštališkam administratoriui vysk. Liudui Poviloniui ir Latvijos kardinolui Julijonui Voivods, apgailestaudami, kad jiems buvo sukliudyta dalyvauti Sinodo darbuose. Tą apgailestavimą Sinodo pirmininkai taip pat pareiškė telegrama Sovietų Sąjungos ambasadoriui Romoje.

■ JAV vyskupų konferencijos pirmininku išrinktas Youngstown, Ohio, vyskupas James Malone.

■ Albanijoje koncentracijos lagery 1980 m. nužudytas vyskupas Ernest Coba. Už pakrikštijimą dvy-nukų kūdikių. 1981 m. nužudytas Scutari jėzuitų kolegijos direktorius kun. M. Luli. Kun. Stefano Kurti nužudytas 1972 m. už vaiko pakrikštijimą.

■ JAV kunigų seminarijose studentų skaičius šiais mokslo metais pakilo 3%, palyginus su praėjusiais mokslo metais, o į pirmą kursą įstojo net 10% daugiau negu pernai. Dabar JAV-se yra 58 kunigų seminarijos. Jose kunigystei ruošiasi, eidami teologijos kursą, 4.244 studentai klierikai.

■ Argentinoje daugiau kaip milijonas žmonių dalyvavo maldos kelionėje į tautinę Marijos šventovę Lujane. Daug maldininkų iš Buenos Aires pėsti nuėjo apie 60 kilometrų į šventovę. Maldų intencija — kad visas kraštas vienybėje ir sutarime siektų gerovės ir pažangos taikoje.

■ Latvis klierikas Andrius Jerumanis iš Belgijos pėsčias keliavo į Romą atlaidams gauti. Jis jau baigęs medicinos mokslus, bet dabar studijuoja teologiją Liuveno universitete, ruošdamasis kunigystei. Kelionė į Romą — 1.500 kilometrų. Ją atlikti reikia 7 savaitių.

■ Italijoje, Milano katedroje, lapkričio 6 d. pradėti to miesto globėjo šv. Karolio Baromiejaus mirties 400 m. sukakties minėjimai, kurie tęsis visus metus. Pamoksle Milano arkiv. kard. Martini priminė būtinumą išlaikyti taiką; tam trukdo žmogaus teisių laužymai, žmogaus laisvės varžymai, tikėjimo persekiojimas, ginklavimosi varžybos.

■ Čekoslovakijoje už religinę veiklą nuteisti pranciškoniai vienuoliai: kun. František Pometlo ir kun. Jiri Mazanec. Jiedu buvo kaltinami už religinės literatūros redagavimą ir už priėmimą jaunuolio į savo vienuolyną.

■ Islandija švenčia 1000 metų sukaktį nuo krikščionybės įvedimo. Minėjimą ruošia bendradarbiaudami protestantai ir katalikai.

■ Vokietijoje įvairiomis Europos, Azijos ir Afrikos kalbomis leidžiamas Šv. Raštas vaikams. Pradėta leisti 1979 m., minint tarptautinius Vaiko metus. Nuo to laiko jau išleista šeši milijonai egzempliorių.

■ Vakarų Vokietijoje kunigystei ruošiasi 600 klierikų, apie 80 daugiau negu 1981 m.

■ Popiežius Jonas Paulius II lapkričio 12 d. susitiko su 90 mokslininkų, jų tarpe 15 Nobelio laureatų. Tarp mokslininkų buvo ir amerikietis Ch. Townes bei Sovietų Sąjungos Mokslo akademijos vicepirmininkas Juris Ovckenko. Popiežius ragino mokslininkus jungtis į taikos darbus, atsisakant nuo darbų, kurie tarnauja agresijai.

■ Australijoje yra 130 ligoninių, kurių 29 išlaiko vienuolynai.

■ Filipinuose veikia katalikų radijo stotis Veritas, iš kurios transliacijos girdimos įvairiuose Azijos kraštuose. Ji bus sustiprinta. Lėšas parūpino Vokietijos katalikai.

J. Pr.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Kostas Ostrauskas. GUNDYMAI. Drama. Knygos apipavidalinimas — V. O. Virkau. Iliustruota Hieronymo Bosch kūrinių detalėmis. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1983 m. Fondo adresas: Gintautas Vėžys, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. 120 psl., kieti viršeliai, kaina 8 dol.

Petras Melnikas. PAKIRSTA ŠAKA. Romanas. Aplankas Petro Mikalajūno. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1983 m. 190 psl., kieti viršeliai, kaina 8 dol.

Daniel A. Lord, S.J. LAIŠKAI MANO VIEŠPAČIUI. Išvertė vysk. Vincentas Brizgys. Išleido Nekalto Pr. Šv. Marijos seserų spaustuvė 1983 m. 128 psl., kaina nepažymėta.

Alė Rūta. DAINA ŠVIESI. Eilėraščiai. Iliustravo Rasa Arbaitė. 44 psl., kaina nepažymėta.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 59. Leidžia Lietuvių R.K. Kunigų vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

NAUJOJI VILTIS. Nr. 16. Politikos ir kultūros žurnalas. Leidžia Lietuvių studentų tautininkų korporacija "Neo-Lithuania" ir Amerikos lietuvių tautinė sąjunga. Redaguoja Aleksas Laikūnas, 935 Beverly Rd., Cleveland Hts., Ohio 44121. Adm. Bronius Kasakaitis, 7150 S. Spaulding Avė., Chicago, IL 60629. Šio numerio kaina 5 dol.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Konkursas baigiasi vasario 16 d., tad jau laikas rašyti straipsnius ir siųsti redakcijai. Temos suaugusiųjų konkursui: **1. Koks turėtų būti šių laikų kunigas.** **2. Užuot keikus tamsą, verčiau uždegti bent mažą žvakutę.** Skiriamos keturios premijos: I — 200 dol. (mecenatas kun. J. Prunskis), II — 150 dol. (mecenatas J. Veselka), III — 100 dol. (mecenatė O. Požarniukaitė), IV — 50 dol. (mecenatė S. Rudokienė).

Temos jaunimo konkursui: **1. Kas man tikėjime yra maloniausia ir kas sunkiausia.** **2. Į ką kreipti dėmesį, renkantis profesiją ar pašaukimą.** **3. Mergaitėms neapsimoka siekti profesijų, nes jų vieta vis tiek bus šeimoje.** **4. Kaip lietuvišką spaudą padaryti jaunimui įdomesnę.** Skiriamos keturios premijos: I — 100 dol., II — 80 dol., III — 70 dol., IV — 50 dol. Premijų mecenatai, davę po 100 dol.: Elena Antanaitienė, Jurgis ir Veronika Janušaičiai, N.N.

Premijos bus įteiktos "Laiškų lietuviams" metinėje šventėje Jaunimo Centre š.m. kovo mėn. 18 d.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJOS

34 ekskursantai išvyksta į Meksiką šio mėn. 5 d. Šių metų pabaigoje ir kitų pradžioje organizuojame ekskursiją į Australiją Lietuvių dienų proga. Platesnės informacijos bus ateinančiame numeryje.

Nuoširdi padėka „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ rėmėjams

30 dol. aukojo Vytauto Didžiojo Šaulių Rinktinė.

25 dol. aukojo G. Gražienė.

22 dol. aukojo A. Grigaliūnas.

20 dol. aukojo kun. A. Rubšys.

17 dol. aukojo T. Vildžius.

Po 12 dol. aukojo: J. Stravinskas, J. Leiberis, Z. Venclauskaitė.

Po 10 dol. aukojo: V. Ramanauskas, G. Rugienis, B. Dapkus, G. Viskan-
tienė, P. Karosas.

Po 9 dol. aukojo: Z. Petreikis, V. Biliūnienė.

Po 7 dol. aukojo: kun. B. Pacevičius, P. Kaufmanas, E. Vaišnienė, A.
Juodvalkis, V. Aviža, P. Mikalauskas, V. Mikuckis, kun. I. Urbonas, D.
Valiukėnas, J. Vaičieliūnas.

Po 6 dol. aukojo: J. Rejeris, M. Jasiulevičienė.

Po 5 dol. aukojo: V. Janukaitienė, A. Ivanauskas, A. Jasčemsienė, S.
Svilainis.

Po 4 dol. aukojo: N. Kaveckienė, J. Meškauskas, B. Petrošius, K. Šums-
kytė, S. Gritėnienė, kun. J. Ruokis, V. Damašius, A. Valaitis, G. Repčie-
nė, V. Gudaitis, B. Sadauskienė, A. Venckus, A. Balčytis, J. Leveris, B.
Neverauskas, N. Abromas, B. Zdanienė, E. Jurevičiūtė, T. Palionis, E.
Keresnevičienė, E. Vasyliūnienė, K. Otto, kun. J. Pakalniškis, K. Meš-
kauskienė, R. Mauragienė, R. Balsienė, A. Kuolas, P. Vaičiulienė, kun.
V. Volodka, O. Jomantienė, kun. J. Velutis, S. Jelionienė.

Po 3 dol. aukojo: J. Kriaučiūnas, F. Gresitė, J. Ugenas, B. Ginčiauskas.

Po 2 dol. aukojo: L. Krajauskas, K. Stravinskas, V. Kamantas, S. Rieku-
tė, J. Nakienė, S. Petkevičienė, K. Stundžia, V. Gailiūnas, M. Mataitienė,
A. Lipskis, A. Lipčienė, J. Daukaitė, P. Misevičius, S. Sinkevičienė, S.
Vebrienė, V. Abromavičius, P. Blekys, J. Juška, O. Rimkus, A. Brazaus-
kienė, D. Žilis, M. Jurgutis, A. Kašuba, E. Nemickienė, S. Petersonienė,
P. Simanauskas, A. Urbonas, R. Petronienė, J. Pakalnis, K. Stašaitis,
H. Bitėnas, J. Bortkevičienė, V. Balutienė, B. Bužėnienė, M. Kuprienė,
V. Budrecki, I. Kalvaitienė, J. Paovys, V. Sabalienė, K. Alšėnienė, kun.
S. Gaidelis, G. Miglinienė, G. Traškienė, J. Laucius, J. Rumbutis, S.
Giedrimienė, E. Radzevičiūtė, T. Kojelis, L. Gailiūšienė, kun. B. Pace-
vičius, J. Vaidotas, S. Pusvaškis, K. Zdanis.

„LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ PLATINIMO KONKURSAS baigiasi kovo mėn.
1 d. Daugiausia išplatintiems skiriamos trys premijos: I — 125 dol., II
— 100 dol., III — 75 dol. Premijų mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Marija Stankus-Saulaitė, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasiidėjimo Sv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.